

IPA Prekogranični program Evropske unije
Hrvatska - Bosna i Hercegovina

Mreža za unapređenje
mentalnog zdravlja
u regiji Pounja
Rezultati projekta

Ovaj projekt finansira
Evropska unija

Здрово да сте
Hi Neighbour

Partner projekta

Zavod za javno zdravstvo
Sisačko - Moslovačke županije

Suradnici projekta

Sisačko - Moslovačka županija

Novi Grad

Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost organizacija „Rehabilitacijski centar za stres i traumu“ iz Zagreba i „Zdravo da ste“ iz Banja Luke i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

*MREŽA ZA UNAPREĐENJE
MENTALNOG ZDRAVLJA
U REGIJI POUNJA*

*Ostvareni rezultati
Kontakti učesnika u projektu*

**BANJA LUKA
2014**

SADRŽAJ

7

UVOD

11

O PROJEKTU

15

OSTVARENI REZULTATI

16 1. POBOLJŠANJE KAPACITETA PROFESIONALACA I AKTIVISTA
KOJI PRUŽAJU USLUGE ILI SU DIO PREVENTIVNIH AKTIVNOSTI U OBLASTI
MENTALNOG ZDRAVLJA

16 1.1. Treninzi

18 1.2. Planovi aktivnosti za prevenciju mentalnog zdravlja u zajednicama

21 1.3. Supervizijski sastanci sa profesionalcima i aktivistima udruženja

21 2. POBOLJŠANE MJERE PREVENCIJE OD ZLOUPOTREBE SUPSTANCI
I PROBLEMA U PONAŠANJU OMLADINE KROZ RAZVOJ PREKOGRANIČNIH I
ZAJEDNIČKIH AKCIONIH PROTOKOLA NA TEMU PREVENCIJE

21 3. POBOLJŠANA PREKOGRANIČNA RAZMJENA ZNANJA,
ISKUSTAVA I DOBRE PRAKSE U SVRHU PREVENCIJE I PROMOCIJE
MENTALNOG ZDRAVLJA

23

PRILOZI

24

PRILOG 1.
SPISAK UČESNIKA PROJEKTA I NJIHOVI KONTAKT DETALJI

32

PRILOG 2.
PROJEKTNE IDEJE IZ SVIH DESET LOKALNIH ZAJEDNICA

32

PLANOVI AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE MENTALNOG ZDRAVLJA DJECE
PREDŠKOLSKOG UZRASTA

32 Prevencija mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta na teritoriji
gradova: Novi Grad, Bosanska Krupa i Dvor na Uni

33 Škola za roditelje djece predškolskog uzrasta u regiji Pounja

34

PLANOVI AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE MENTALNOG ZDRAVLJA DJECE
ŠKOLSKOG UZRASTA

34

Pušenje nije cool

36	Moj izbor – zdrav život
37	Sprečavanje nasilja preko interneta – cyberbullying kod učenika
39	Podizanje kvalitete ishrane djece
41	Škola za sve
42	Svi u školu
43	Dječji park za pet sela
45	Inkluzija djece sa teškoćama u učenju
46	PLANOVI AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE MENTALNOG ZDRAVLJA MLADIH
46	Centar za informiranje i savjetovanje u Hrvatskoj Kostajnici
48	Centar za mlade u Dvoru
49	Aktivizam mladih
50	PLANOVI AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE MENTALNOG ZDRAVLJA ODRASLIH OSOBA
50	Bolje kompetencije profesionalaca – bolje mentalno zdravlje građana
51	Dnevni boravak za osobe sa intelektualnim i mentalnim teškoćama područja Hrvatske Kostajnice
53	Što ima na netu?
54	Prevenција nasilja u obitelji
55	Osnivanje udruženja osoba sa fizičkim invaliditetom
57	PLANOVI AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE MENTALNOG ZDRAVLJA OSOBA TREĆE ŽIVOTNE DOBI
57	Otvaranje dnevnog centra za osobe treće životne dobi
58	Projekt: 3D – Dubičko dnevno druženje
60	Istraživanje potreba osoba treće životne dobi
62	Razvoj udomiteljstva/hraniteljstva za stare i nemoćne u Dvoru i Novom Gradu

UVOD

Mentalno zdravlje je sastavni i suštinski dio opšteg zdravlja jedne osobe. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, mentalno zdravlje je status blagostanja u kojem je osoba svjesna svojih mogućnosti, može da se nosi sa normalnim i svakidašnjim stresovima u životu, da produktivno radi i sposobna je da doprinosi razvoju svoje zajednice. Ova definicija implicira da je mentalno zdravlje esencijalno povezano sa zajednicom: osoba regularno funkcionira i doprinosi kreiranju zdrave sredine i obrnuto, zajednica doprinosi pravilnom razvoju osobe. Socio-ekonomske, političke, demografske i kulturne karakteristike jedne zajednice utiču na mentalno zdravlje svojih članova, kao i na strategije, politike i konkretne programe vezane za promociju i prevenciju mentalnog zdravlja.

Postoji snažna uzajamna veza između lošeg mentalnog zdravlja i siromaštva. Na primjer, ljudi koji žive u mjestima gdje je zastupljena nezaposlenost upravo imaju povećan rizik da razviju probleme sa mentalnim zdravljem, dok duboko ukorijenjena sramota, neznanje i rasprostranjena diskriminacija značajno ograničavaju obrazovanje i šanse za zaposlenje korisnicima usluga prevencije mentalnog zdravlja, što ih često vodi ka neimaštini. Ljudi sa hroničnim mentalnim problemima izloženi su još većem riziku da postanu beskućnici nego pripadnici opšte populacije, a oni sa dijagnostifikovanim psihozama mogu lako da dođu u sukob sa krivičnopравnim sistemom, ili kao počinioci ili, češće, kao žrtve. Dugoročni uticaj koji ljudi sa mentalnim problemima imaju na svoju djecu takođe može biti dosta izražen: takva djeca mogu da pate od zanemarivanja i njihovo školovanje može biti ometano, što naravno ograničava njihovu budućnost.

Kroz projekat Mreža za unapređenje mentalnog zdravlja uticali smo na poboljšanje prevencije mentalnog zdravlja u zajednici, regionalno i prekogranično na teritorijama Sisačko-moslavačke županije u Hrvatskoj i sjeverozapadne Bosne i Hercegovine. Ove teritorije su u ratu pretrpjele velike ljudske gubitke, uništena je infrastruktura, ekonomija, obrazovne i kulturne ustanove. Migracija stanovništva je promijenila etničku sliku zajednica koje su bile pretežno mješovitog tipa prije rata. Danas je regija Pounja siromašna, sa velikim problemom nezaposlenosti, izraženim siromaštvom i otežanim pristupom uslugama. Svi ovi problemi su izraženiji na hrvatskoj strani Une, gdje su lokalne zajednice manje, sa manjim ekonomskim i svim drugim potencijalima i u kojima stanovništvo nema lak pristup uslugama socijalne i zdravstvene zaštite. U takvim uslovima ljudi su često okrenuti jedni drugima, članovima svoje porodice, komšijama, neformalnim grupama, udruženjima i slično. Ovim projektom nastojali smo da ojačamo kapacitete profesionalaca kako bismo mogli kvalitetnije odgovoriti na potrebe stanovništva, ali i razviti mrežu ljudi i programa sa obje strane rijeke Une, kroz koju će profesionalci koristiti i stručna znanja i ljudske potencijale u rješavanju problema stanovništva, koji su često zajednički i sa jedne i sa druge strane granice. Ovim projektom smo, također, željeli afirmisati model zaštite mentalnog zdravlja u zajednici, promovisati aktivizam, samopomoć, uzajamnu podršku, kao bitne pretpostavke u prevenciji mentalnog zdravlja stanovništva.

U ovoj brošuri su predstavljeni ostvareni rezultati planiranih aktivnosti, projektne ideje nastale u toku desetmesečne edukacije profesionalaca i kontakt podaci svih učesnika u projektu. U pripremi brošure upotrebljavali smo jezik koji su koristili i učesnici seminara. Kako je komunikacija i saradnja svih učesnika i sa ove i sa druge strane Une bila izvanredna i jezik nije bio ni jednog trenutka prepreka za to, nadamo se da tako neće biti smetnja da se neki dijelovi ovog izdanja čitaju na hrvatskom, a neki na srpskom ili bošnjačkom jeziku.

O PROJEKTU

Projekat je finansiran od strane Evropske unije kroz Instrument predpristupne pomoći IPA u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Hrvatska.

Glavni cilj je unapređenje prevencije mentalnog zdravlja u zajednici, regionalno i prekogranično na teritoriji Sisačko-Moslavačke županije u Hrvatskoj i sjeverozapadne Bosne i Hercegovine.

Specifični ciljevi

- Poboljšani kapaciteti za prevenciju mentalnog zdravlja u lokalnoj zajednici;
- Unaprijeđena prevencija zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i problema u ponašanju mladih uz pomoć razvoja zajedničkog prekograničnog protokola, i
- Unaprijeđena razmjena znanja, iskustava i dobre prakse na temu prevencije i promocije mentalnog zdravlja kroz saradnju profesionalaca različitih zvanja.

Lokacije

Hrvatska: Hrvatska Kostajnica, Hrvatska Dubica, Dvor, Donji Kukuruzari i Jasenovac.
Bosna i Hercegovina: Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Novi Grad i Bosanska Krupa.

Korisnici

- **Direktni korisnici** – svi profesionalci i aktivisti uključeni u pružanje usluga i provođenje programa i aktivnosti u cilju unapređenja i zaštite mentalnog zdravlja: medicinski radnici, vaspitači u vrtićima, nastavnici, stručni saradnici u osnovnim i srednjim školama, socijalni radnici u centrima za socijalni rad, predstavnici lokalnih vlasti i policije, aktivisti i članovi lokalnih nevladinih organizacija.
- **Indirektni korisnici** – stanovništvo ovih deset lokalnih zajednica.

Planirane aktivnosti

Poboljšanje kapaciteta za prevenciju mentalnog zdravlja:

- Poboljšanje kapaciteta profesionalaca i aktivista koji pružaju usluge ili su dio preventivnih aktivnosti u oblasti mentalnog zdravlja kroz deset edukativnih seminara o prevenciji i unapređenju mentalnog zdravlja krajnjih korisnika tokom života;
- Razvoj 10 planova aktivnosti prevencije mentalnog zdravlja, za svaku tematsku oblast, prema korisničkim grupama podijeljenim po starosti;
- 12 poludnevni supervizijskih sastanaka sa pružaocima usluga za mentalno zdravlje u zajednici, po 6 sa obje strane granice.

Za unapređenje prevencije zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i problema u ponašanju mladih uz pomoć razvoja zajedničkog prekograničnog protokola:

- Prekogranični tim profesionalaca izradio je zajednički protokol za aktivnu prevenciju i za prekogranične intervencije i saradnju.

Za poboljšanje prekogranične razmjene znanja, iskustava i dobre prakse u svrhu prevencije i promocije mentalnog zdravlja:

- Jedan prekogranični sastanak sa svim učesnicima grupa – 50 učesnika;
- Internet forum za praksu mentalnog zdravlja i preventivne mjere;
- Završna konferencija za 80 učesnika;
- Štampanje brošure sa kontaktima i rezultatima projekta.

Projekat su implementirali „Rehabilitacijski centar za traumu i stres“ iz Zagreba i „Zdravo da ste“ iz Banjaluke.

Partner na projektu je Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije.

Saradnici na projektu su udruženje građana „Dar prirode“ iz Novog Grada i Sisačko-Moslavačka županija.

OSTVARENI REZULTATI

1. POBOLJŠANJE KAPACITETA PROFESIONALACA I AKTIVISTA KOJI PRUŽAJU USLUGE ILI SU DIO PREVENTIVNIH AKTIVNOSTI U OBLASTI MENTALNOG ZDRAVLJA

1.1. Treninzi

Na izbor tema koje su realizovane u toku treninga uticali su profesionalci i članovi nevladinih organizacija koji pružaju usluge ili su dio preventivnih aktivnosti u oblasti mentalnog zdravlja. Spisak učesnika sa kontaktima dat je u prilogu.

Unapređenje mentalnog zdravlja u ranoj i predškolskoj dobi	
Teme	Predavači
Komunikacija s djecom predškolske dobi kao faktor zaštite ili rizika za psihološko zdravlje	Prof. Aleksandra Hadžić Krnetić, Filozofski fakultet, Banja Luka
Psihološko zdravlje djece predškolske dobi: gdje su rizici?	Prof. Marta Ljubešić, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet, Zagreb
Rana intervencija u zaštiti i unapređenju psihološkog zdravlja	Prof. Marta Ljubešić, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet, Zagreb
Stručna pomoć i podrška porodici djece u riziku u prirodnom okruženju	Karolina Župetić, viši fizioterapeut, Specijalna bolnica Goljak
Mentalno zdravlje djece rane dobi i njihovih porodica	Dr Nada Letić, vanredni profesor kliničke psihologije, Filozofski fakultet u Banjaluci

Unapređenje mentalnog zdravlja kod djece osnovnoškolskog i srednješkolskog uzrasta	
Teme	Predavači
Mjesto i uloga škole u unapređenju mentalnog zdravlja u zajednici	Zdenka Pantić (RCT)
Pregled dobrih praksi i problemi s kojima se susrećemo u radu	Nada Uletilović – Zdravo da ste
Trening asertivnosti	Sandra Šipka, psiholog (RCT)
Komunikacija s teškim sagovornikom	Sonja Stančić, psiholog
Saradnja porodice i škole – uloga roditelja u vaspitanju i obrazovanju djeteta	Ivana Zečević, doktor psiholoških nauka, uža naučna oblast školska i pedagoška psihologija
Djeca sa teškoćama u razvoju i njihovo vaspitanje i obrazovanje u redovnim školama	Ivana Zečević, doktor psiholoških nauka, uža naučna oblast školska i pedagoška psihologija
Primjena dramske pedagogije u redovnim i vannastavnim školskim aktivnostima, sa naglaskom na prevenciji nasilja	Sanja Sumrak Radoš, glumica i dramska pedagoginja

Unapređenje mentalnog zdravlja i kvalitete života u zajednici mladih osoba	
Teme	Predavači
Adolescencija i komunikacija, radionica	Sonja Stančić, psiholog
Aktivizam i slobodno vrijeme mladih, radionica	Ana Preveden, udruga „Igra“, Zagreb
Kako identificirati i analizirati situaciju, probleme i potrebe u vašoj zajednici	Branka Peurača, konzultantica i medijatorica iz Zagreba
Koga bi trebalo uzeti u obzir i u kojoj ulozi?	Branka Peurača, konzultantica i medijatorica iz Zagreba
Kako definirati naša dostignuća i ciljeve?	Bojana Trninić ekspert iz NVO „Perpetuum mobile“ iz Banjaluke
Primjena naučenog na praktičnim primjerima	Bojana Trninić ekspert iz NVO „Perpetuum mobile“ iz Banjaluke

Unapređenje mentalnog zdravlja u odrasloj dobi	
Teme	Predavači
Sironištvo i mentalno zdravlje	Doc. dr. sc. Olja Družić Ljubotina, Studijski centar za socijalni rad Pravnog fakulteta u Zagrebu
Komunikacija s teškim sagovornicima i klijentima/strankama	Nadežda Savjak, specijalista kliničke psihologije
Prevenција alkoholizma u zajednicama sa manje mogućnosti	Mirjana Zvekić Pohanić, socijalna radnica, Centar za socijalnu skrb Grada Zagreba
Socijalno preduzetništvo	Boro Marić, „Greenways Association“, Banjaluka

Unapređenje mentalnog zdravlja osoba treće dobi	
Teme	Predavači
Zbrinjavanje i kontinuirana briga o osobama treće životne dobi	Ana Deucht, viša medicinska sestra
Demencija, rano prepoznavanje i podrška	Lena Topić Arambašić, dipl. psiholog-master
Treće doba – biosocijalni pristup	Lena Topić Arambašić, dipl. psiholog-master
Unapređenje prava osoba treće dobi u zajednicama sa manje mogućnosti	Ana Deucht, viša medicinska sestra

1.2. Planovi aktivnosti za prevenciju mentalnog zdravlja u zajednicama

Planove aktivnosti za prevenciju i unapređenje mentalnog zdravlja u svakoj od projektnih lokacija razvijali su profesionalci koji su učestvovali na treninzima, polazeći od potreba korisničkih grupa u svojim lokalnim zajednicama. Njihovi planovi prevencije su razrađeni kroz projektne ideje, koje se sutra mogu iskoristiti za razvijanje projekata ili samostalno ili u saradnji sa drugom zajednicom. Neke od projektnih ideja su u startu razvijane kao akcije koje će se paralelno realizovati u nekoliko zajednica. Lokalni planovi aktivnosti su odraz potrebe zajednice i urađeni su uz potpunu participaciju svih učesnika iz te sredine. Profesionalci koji nisu učestvovali u razvijanju određenih projektnih ideja, imali su priliku da na zajedničkom susretu svih učesnika krajem juna u Prijedoru, daju svoje prijedloge za izmjene, dopune ili daju potpuno nove prijedloge. U prilogu su date sve projektne ideje za svaku lokalnu zajednicu.

BOSANSKA KRUPA

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Škola za sve	Učenici završnih razreda osnovne škole	Kantonalno ministarstvo obrazovanja i srednje škole
2.	Prevencija mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta na teritoriji gradova: Bosanska Krupa, Novi Grad i Dvor na Uni	Profesionalci koji rade sa djecom predškolskog uzrasta	Menadžmenti predškolskih ustanova i lokalne vlasti

DONJI KUKURUZARI

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Podizanje kvaliteta ishrane djece	Učenici osnovne škole	Osnovna škola u Mečenčanima

DVOR NA UNI

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Prevencija mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta na teritoriji gradova: Novi Grad, Bosanska Krupa i Dvor na Uni	Djeca predškolskog uzrasta	Menadžment predškolskih ustanova
2.	Sprečavanje nasilja preko interneta – cyberbullying kod učenika	Djeca osnovnoškolskog uzrasta	Osnovna škola u Dvoru
3.	Podizanje kvalitete ishrane djece	Djeca osnovnoškolskog uzrasta	Osnovna škola u Dvoru
4.	Centar za mlade	Mladi	Udruga mladih „NOKOZ“, lokalna samouprava

5.	Bolje kompetencije profesionalaca – bolje mentalno zdravlje građana	Odrasli	Centar za socijalnu skrb
6.	Istraživanje potreba osoba treće životne dobi	Stari	Centar za socijalnu skrb
7.	Razvoj udomiteljstva za stara i nemoćna lica u Dvoru i Novom Gradu	Stari	Centar za socijalnu skrb

HRVATSKA DUBICA

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Aktivizam mladih	Mladi	Dubičko udruženje žena „DUŽ“
2.	Dubičko dnevno druženje	Osobe treće životne dobi	Dubičko udruženje žena „DUŽ“
3.	Prevenција nasilja u obitelji	Djeca i odrasli, žrtve obiteljskog nasilja	Centar za socijalnu skrb, Dom zdravlja
4.	Bolje kompetencije profesionalaca – bolje mentalno zdravlje	Odrasli	Centar za socijalnu skrb
5.	Istraživanje potreba osoba treće životne dobi	Stari	Centar za socijalnu skrb

HRVATSKA KOSTAJNICA

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Centar za informiranje i savjetovanje u Hrvatskoj Kostajnici (mladi)	Mladi	Lokalna akcijska grupa „Una“
2.	Šta ima na netu?	Odrasli	Srednja škola
3.	Istraživanje potreba osoba treće životne dobi	Stari	Centar za socijalnu skrb
4.	Dnevni boravak za osobe sa intelektualnim teškoćama	Stari	Centar za socijalnu skrb

JASENOVAC

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Podrška ranom razvoju	Djeca predškolskog uzrasta	Osnovna škola, ambulanta i Narodna knjižnica
2.	Dječiji park za pet sela	Djeca i mladi	Udruga mladih „Krapje“ i lokalna samouprava
3.	Inkluzija djece sa teškoćama u učenju	Djeca	Centar za socijalnu skrb

KOSTAJNICA

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Škola za roditelje predškolskog uzrasta	Djeca predškolskog uzrasta	Predškolska ustanova i ambulanta
2.	Pušenje nije cool	Djeca i mladi	Savjeti učenika srednjih i osnovnih škola

KOZARSKA DUBICA

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Moj izbor – zdrav život	Djeca i mladi	Omladinski centar, osnovne i srednje škole
2.	Prevenција nasilja u porodici	Odrasli i djeca	Centar za socijalni rad

KRUPA NA UNI

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Svi u školu	Djeca	Škola, roditelji i opština
2.	Osnivanje udruženja osoba sa fizičkim invaliditetom	Svi uzrasti	Opština

NOVI GRAD

Rb.	Projekat	Ciljna grupa	Nosioci
1.	Prevenција mentalnog zdravlja kod djece predškolske dobi na teritoriji gradova: Novi Grad, Bosanska Krupa i Dvor na Uni	Djeca predškolskog uzrasta	Centar za socijalni rad, opština i Dom zdravlja
2.	Škola za roditelje	Djeca predškolskog uzrasta	Udruženje „Iskra”
3.	Pušenje nije cool	Djeca i mladi	Savjeti učenika osnovnih i srednjih škola
4.	Bolje kompetencije profesionalaca – bolje mentalno zdravlje građana	Odrasli	Centar za socijalni rad
5.	Osnivanje udruženja osoba sa fizičkim invaliditetom	Svi uzrasti	Centar za socijalni rad
6.	Otvoravanje dnevnog centra za osobe treće životne dobi	Stari	Centar za socijalni rad
7.	Razvoj hraniteljstva/udomiteljstva za stara i nemoćna lica u Dvoru i Novom Gradu	Stari	Centar za socijalni rad

1.3. Supervizijski sastanci sa profesionalcima i aktivistima udruženja

U toku projekta realizovano je 48 sati supervizije za stručnjake saradnike u školama, policiji, centrima za socijalni rad, zdravstvenim ustanovama i za saradnike u udruženjima građana.

2. POBOLJŠANE MJERE PREVENCIJE OD ZLOUPOTREBE SUPSTANCI I PROBLEMA U PONAŠANJU OMLADINE KROZ RAZVOJ PREKOGRANIČNIH I ZAJEDNIČKIH AKCIONIH PROTOKOLA NA TEMU PREVENCIJE

Za ostvarenje ovog cilja formiran je prekogranični tim profesionalaca u kojem su bili predstavnici svih lokalnih zajednica i relevantnih institucija i organizacija. U rad ove grupe bile su uključene i predstavnice udruženja koje implementiraju projekat, a koordinatorica grupe bila je dr Suzana Fabijanić, voditeljica Odsjeka za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti u Zavodu za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije, koji je partner na projektu.

3. POBOLJŠANA PREKOGRANIČNA RAZMJENA ZNANJA, ISKUSTAVA I DOBRE PRAKSE U SVRHU PREVENCIJE I PROMOCIJE MENTALNOG ZDRAVLJA

Pored neposredne komunikacije na seminarima, konferencijama, sastancima i superviziji, u cilju razmjene znanja, iskustava, primjera dobre prakse, ali i razvoja novih zajedničkih ideja u području unapređenja mentalnog zdravlja, pokrenut je internetski forum na stranici Rehabilitacijskog centra za stres i traumu. Na forumu su otvorene sljedeće teme, predškolska dob, školska dob, mentalno zdravlje u odrasloj dobi, mladi u zajednici i prekogranični tim za prevenciju. Forum je primarno namijenjen stručnjacima i aktivistima koji su učestvovali u projektu, ali je otvoren za komunikaciju na predložene teme i drugim stručnjacima i ostalim posjetiocima stranice koji se na forumu registruju. Želja nam je da učesnici iz lokalnih zajednica u projektnom području, koji su se upoznali i zajedno radili tokom trajanja projekta, nastave uspostavljenu saradnju i druženje putem foruma i nakon završetka projekta. Također, želimo da forum bude doprinos partnera u provođenju projekta Mreža za unapređenje mentalnog zdravlja diskusiji o mentalnom zdravlju u zajednici među stručnjacima i drugim zainteresovanim u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

PRILOZI

PRILOG 1.**SPISAK UČESNIKA PROJEKTA I NJIHOVI KONTAKT DETALJI**

Rb.	Ime i prezime	Ustanova/organizacija	Kontakt
1.	Vesna Kunstl Vuić	Osnovna škola Dvor	vesna.kunstl@gmail.com 00385/(0)44 535 631
2.	Danica Brajenović	Osnovna škola Dvor	danica.brajenovic@dvornauni.com 00385/(0)44 871 759
3.	Lidija Prpić	OŠ „Davorina Trstenjaka“, Hrvatska Kostajnica	lidija.prpic@gmail.com 00385/(0)98 197 0912
4.	Milanka Jamić	OŠ „Davorina Trstenjaka“, Hrvatska Kostajnica	jamicmilanka37@gmail.com 00385/(0)99 799 5260
5.	Ljiljana Vidović	OŠ „Katarina Zrinska“, Mečenčani	lilyisveryhappy@gmail.com 00385/(0)44 520 599
6.	Helena Buhin	OŠ „Katarina Zrinska“, Mečenčani	helena-buhin@net.hr 00385/(0)98 984 4667
7.	Zumreta Behrić	JU Gimnazija, Bosanska Krupa	behricz@bih.net.ba 00387/(0)61 796 682
8.	Mirela Terzić	JU „Prva osnovna škola“, Bosanska Krupa	mirela.terzic@bih.net.ba 00387/(0)61 802 172
9.	Medina Omerović	SŠ „Ivana Trnskoga“, Hrvatska Kostajnica	medina.omerovic@skole.hr 00385/(0)98 393 947
10.	Siniša Pužar	SŠ „Ivana Trnskoga“, Hrvatska Kostajnica	sinisa.puzar@skole.hr 00385/(0)91 610 6122
11.	Mirela Zorić	OŠ „Branko Ćopić“, Donji Dubovik/Krupa na Uni	mirela197171@yahoo.com 00387/(0)52 752 456; 00387/(0)66 431 900
12.	Josipa Antić	Osnovna škola Dvor	josipa.hekic@skole.hr 00385/(0)95 920 2972
13.	Višnja Šlibar	Osnovna škola Dvor	visnja.slibar@skole.hr 00385/(0)99 672 5951
14.	Ivana Mačković Marenić	OŠ „Jasenovac“, Jasenovac	ivana.mackovic@skole.hr 00385/(0)98 1727 199
15.	Jelena Cicak	OŠ „Jasenovac“, Jasenovac	jelena.cicak@skole.hr 00385/(0)98 904 2076
16.	Marica Tubić	Osnovna škola Dvor	maricatubic@gmail.com 00385/(0)99 2718 647
17.	Aleksandra Valjevac Šaban		pronj_glina@yahoo.com 00385/(0)91 1541 559

18.	Sanja Tomašević		sanjatoma@gmail.com 00385/(0)98 914 2692
19.	Snježana Milaković	MSS „Nikola Tesla“, Kozarska Dubica	snjeza_sk@yahoo.com 00387/(0)65 635 037
20.	Bojana Krnjajić	OŠ „Majka Knežpoljka“, Knežica, Kozarska Dubica	bojanakrneta@gmail.com 00387/(0)65 337 605
21.	Sanja Božičić	OŠ „Sveti Sava“, Kozarska Dubica	sanjaderikuca@yahoo.com 00387/(0)65 821 942
22.	Vanja Vukojević	OŠ „Branko Ćopić“, Donji Agići	vanjavukojevic@gmail.com 00387/(0)65 916 779
23.	Slobodanka Štrbac	SŠ „Đuro Radmanović“, Novi Grad	msng@teol.net 00387/(0)65 863 701
24.	Nikolina Kolundžija Đurđević	OŠ „Vuk Karadžić“, Novi Grad	os040@teol.net 00387/(0)65 975 040
25.	Božana Balaban	Gimnazija, Novi Grad	balaban.bozana@gmail.com 00387/(0)65 914 020
26.	Hanita Grošić	JU „Druga osnovna škola“, Bosanska Krupa	hana.grosic@hotmail.com 00387/(0)61 920 333
27.	Razija Bakija	JU „Čavnik“, Čava, Bužim	rozimama62@hotmail.com 00387/(0)61 494 532
28.	Azra Suljić	JU OŠ „Otoka“, Bosanska Otoka	juotoka@bih.net.ba 00387/(0)61 145 926
29.	Suzana Fabijanić	Zavod za javno zdravstvo, Sisačko-moslavačka županija	savjetovaliste@zzjz.sk.hr 00385/(0)91 2055 803
30.	Jadranka Huljev	Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta Republike Hrvatske	jadranka.huljev@mzos.hr 00385/(0)91 731 95 84; 00385/(0)1 4594 388
31.	Branko Šepović	OŠ „Jasenovac“, Jasenovac	os-jasenovac-001@skole.t-com.hr 00385/(0)44 672 155
32.	Mevlida Šabić	JU „Dječije obdanište“, Bosanska Krupa	00387/(0)66 660 019
33.	Alma Mesić	JU „Dječije obdanište“, Bosanska Krupa	almamesic72@hotmail.com 00387/(0)61 394 333
34.	Miroslava Bjedov	JUD Vrtić „Pčelica Maja“, Novi Grad	miroslava.bjedov@hotmail.com 00387/(0)65 934 117
35.	Marijana Vojnović	JUD Vrtić „Pčelica Maja“, Novi Grad	marijana86v@gmail.com 00387/(0)65 245 100
36.	Vesna Vidaček	OŠ „Jasenovac“, Jasenovac	vesnavidacek@optinet.hr 00385/(0)44 672 096
37.	Slavica Bjeljac	Dom zdravlja, Donji Dubovik/ Krupa na Uni	sbjeljac@gmail.com 00387/(0)66 790 825

38.	Mirjana Ćuk	Dom zdravlja, Donji Dubovik/ Krupa na Uni	mirjana_maslacak@hotmail.com 00387/(0)976 053
39.	Biljana Mikić	Dom zdravlja, Novi Grad	00387/(0)65 779 486
40.	Dragoslava Ivanić	Dom zdravlja, Novi Grad	00387/(0)65 476 644
41.	Jasna Borojević	Dom zdravlja, Kostajnica	jasnab@spinter.net 00387/(0)66 228 627
42.	Dijana Reljić	Dom zdravlja, Kostajnica	dijana.reljic@yahoo.com 00387/(0)65 653 634
43.	Saša Grublješić	JPU Klub za djecu „Kestenko“	kestenkokostajnica@gmail.com 00387/(0)65 432 312
44.	Gordana Marin	Centar za mentalno zdravlje, Kozarska Dubica	gordana.marin@live.com 00387/(0)65 387 428
45.	Mirjana Plavšić	Dom zdravlja Sisak, ispostava Dvor	sanja.cesarec@gmail.com 00385/(0)44 871 176
46.	Sanja Cesarec	Dom zdravlja Sisak, ispostava Dvor	sanja.cesarec@gmail.com 00385/(0)95 1993 777
47.	Angela Vunadin	Dom zdravlja Sisak, ispostava Dvor	dombrun@net.hr 00385/(0)98 1896 854
48.	Marica Ćiprić	Dom zdravlja Sisak – ambulanta Hrvatska Dubica	cipric.ivankovic@gmail.com 00385/(0)99 412 7301
49.	Elizabeta Andrić	Dom zdravlja Sisak – ordinacija za zdravstvenu zaštitu predškolske djece Hrvatska Kostajnica	elizabeta.andric@gmail.com 00385/(0)95 196 8568
50.	Mateja Zlomislić	Dom zdravlja Sisak – ordinacija za zdravstvenu zaštitu predškolske djece Hrvatska Kostajnica	matejazlomislic@gmail.com 00385/(0)98 943 9807
51.	Mirjana Vujčić	Dom zdravlja Sisak, ispostava Hrvatska Kostajnica	vumikica@net.hr 00385/(0)91 555 2208
52.	Muhidin Šertović	Dom zdravlja, Bosanska Krupa	muhidin.sertovic@bih.net.ba 00387/(0)61 197 743
53.	Perica Markan	Policajska postaja Hrvatska Kostajnica – kontakt policajac	pmarkan@mup.hr 00385/(0)99 502 4314
54.	Alien Marinović	Policajska postaja Hrvatska Kostajnica – kontakt policajac	alien.marinovic@hotmail.com 00385/(0)98 170 5666
55.	Marjan Santo	Policajska postaja Dvor – kontakt policajac	msanto@mup.hr 00385/(0)98 310 434
56.	Milica Đajić	Centar za socijalni rad, Kostajnica	milica.djajic@hotmail.com 00387/(0)65 459 492

57.	Slavica Savić	Centar za socijalni rad, Kostajnica	czsr.kostajnica@teol.net 00387/(0)65 401 472
58.	Svetlana Knežević	Udruženje „Iskra“, Novi Grad	iskra.novigrad@gmail.com 00387/(0)65 836 315
59.	Daniela Gojić	Centar za socijalni rad, Novi Grad	daca_r83@yahoo.com 00387/(0)65 817 839
60.	Branka Marinčić	Centar za socijalni rad, Novi Grad	czsrnovigrad@teol.net 00387/(0)65 705 390
61.	Smilja Prodanović	Centar za socijalni rad, Kozarska Dubica	smiljka.p@hotmail.com 00387/(0)65 739 214
62.	Radmila Došenović	Centar za socijalni rad, Kozarska Dubica	rdosenovic@yahoo.com 00387/(0)65 843 610
63.	Angela Dizdar	Dom zdravlja – Sisak, ambulanta obiteljske medicine Hrvatska Dubica	angeladizdar@net.hr 00385/(0)44 855 307
64.	Daliborka Radojčić	Udruga „Kostajnički sokol“, Hrvatska Kostajnica	00385/(0)91 561 8063
65.	Ida Kovačević	Udruga „Kostajnički sokol“, Hrvatska Kostajnica	idav_k60@hotmail.com 00385/(0)99 222 5895
66.	Maja Ikšić	Gradsko društvo Crvenog križa, Hrvatska Kostajnica	gdckhrvatskakostajnica@gmail.com 00385/(0)44 851 080
67.	Dijana Vuković	Centar za socijalni rad, Hrvatska Kostajnica	dvukovic@socskrb.hr 00385/(0)44 851 333
68.	Jelena Radišić-Marić	Centar za socijalni rad, Hrvatska Kostajnica, podružnica Dvor	jradsic@socskrb.hr 00385/(0)44 871 130
69.	Mihaela Claudia Dugandžić	Centar za socijalnu skrb, Hrvatska Kostajnica	mcdugandzic@socskrb.hr 00385/(0)44 851 185
70.	Milica Ljubičić- Kepčija	Općina Dvor	drustvenedjelatnosti@dvor.hr 00385/(0)44 525 289
71.	Milka Oblaković		milka@oblakovic.com
72.	Ema Ferić	Dubičko udruženje žena „Duž“, Hrvatska Dubica	emaferic@yahoo.com 00385/(0)99 661 6531
73.	Vesna Mastelić	Dubičko udruženje žena „Duž“, Hrvatska Dubica	vesna.mastelic@gmail.com 00385/(0)98 1340 265
74.	Sanja Zuber	Klub žena, Dvor	klubzenadvor@gmail.com 00385/(0)98 941 5332
75.	Nikolina Resanović	Centar za mentalno zdravlje, Novi Grad	cmznovigrad@gmail.com 00387/(0)65 281 777

76.	Irena Marin	Centar za mentalno zdravlje, Novi Grad	cmznovigrad@gmail.com 00387/(0)65 671 059
77.	Silvana Ljubišić	Klub žena Dvor	silvana.ljubisic@gmail.com 00385/(0)99 655 1090
78.	Mira Solar	Udomiteljica za stare i nemoćne osobe	00385/(0)98 908 9791
79.	Anja Rauš	Dom za starija lica, Prijedor	rausanja@yahoo.com 00387/(0)65 867 694
80.	Milica Pećanac	Dom za starija lica, Prijedor	pecanacmilica82@gmail.com 00387/(0)65 419 571
81.	Anđa Bastić	Program „Pomoć u kući starijim osobama“, Hrvatska Kostajnica	00385/(0)98 598 615
82.	Slavica Katić	Program „Pomoć u kući starijim osobama“, Hrvatska Kostajnica	00385/(0)44 851 700 00385/(0)98 985 8498
83.	Hase Čaušević	Crveni križ, Bosanska Krupa	00387/(0)61 446 639
84.	Safet Mujić	Crveni križ, Bosanska Krupa	00387/(0)61 061 739
85.	Snježana Pokrajčić	Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe „Unčica“, Dvor	snjezanapokrajcic@gmail.com 00385/(0)44 871 947
86.	Mario Klepić	Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe „Unčica“, Dvor	obiteljskidomuncica@gmail.com 00385/(0)44 871 974
87.	Josip Sigur	Dnevni boravak i pomoć u kući, Crveni križ Dvor	00385/(0)98 201 543
88.	Branka Brdarić	Dnevni boravak i pomoć u kući, Crveni križ Dvor	milicevic_branka@yahoo.com 00385/(0)44 871 998
89.	Ines Bičanić	Centar za socijalnu skrb, Hrvatska Kostajnica	inesbic153@gmail.com 00385/(0)99 813 0613
90.	Slađana Berić	Dom za starija lica, Prijedor	sladjana.db703@gmail.com 00387/(0)65 317 506
91.	Sabina Tenić	Dom za starija lica, Prijedor	sabinat@teol.net 00387/(0)65 902 921
92.	Aleksandra Borojević	Grad Hrvatska Kostajnica	aleks.borojevic@gmail.com 00385/(0)91 921 8244
93.	Milena Trkulja	Grad Hrvatska Kostajnica	milena.trkulja.sk@gmail.com 00385/(0)99 502 2358

94.	Goran Dragić	Udruga mladih, Jasenovac	gdragic@net.hr 00385/(0)98 635 308
95.	Nikolina Srnčević	Udruga mladih, Kraplje	nikolina_srn_cevic@hotmail.com 00385/(0)98 998 1493
96.	Ana Mikić	Udruga „Duž“, Hrvatska Dubica	ana.mikic@net.hr 00385/(0)99 695 9951
97.	Dragan Pavlović	Lokalna akcijska grupa „UNA“	00385/(0)98 164 5915 sorrow15@hotmail.com
98.	Branka Ljepoja	SŠ „Ivana Trnskoga“, Hrvatska Kostajnica	branka.ljepoja@skole.hr 00385/(0)91 8961 417
99.	Branka Mandić	Udruženje mladih „Una“, Kozarska Dubica	branka052@hotmail.com 00387/(0)65 413 215
100.	Ante Švaga	Općina Majur	suaga.ante@net.hr 00385/(0)97 7947 289
101.	Branislav Ristić	Zdravo da ste, Banja Luka	branislavrista@gmail.com 00387/(0)65 484 788
102.	Silvana Milojević Sarađan	JU MSŠ „Safet Krupić“, Bosanska Krupa	sanja_semir@hotmail.com 00387/(0)61 981 605
103.	Tarik Šehić	Općina Bosanska Krupa	tarik.sehic127@live.com 00387/(0)61 461 348
104.	Amir Hasanović	Savjet mladih, Bosanska Krupa	amirhasanovic@yahoo.com 00387/(0)62 350 332
105.	Valentina Marinković	Opština Novi Grad	valentina230206@gmail.com 00387/(0)66 495 957
106.	Petar Maksimović	NVO „Fenix“, Kostajnica	maksimovicpetar@hotmail.com 00387/(0)65 760 035
107.	Neven Đenadija	NVO „Fenix“, Kostajnica	nevendjenadija@hotmail.com 00387/(0)66 612 802
108.	Damir Kunić	Županijsko vijeće HSLs-a Sisačko-moslavačke županije	damir.kunic@skole.hr 00385/(0)91 723 174 37
109.	Milica Joka	Udruga mladih „Nokoz“, Dvor	milica_joka@yahoo.com 00385/(0)98 184 7759
110.	Slađana Stanić	Udruga mladih „Nokoz“, Dvor	sladjana.stanic@windowslive.com 00385/(0)99 721 6061
111.	Josip Zorčić		00385/(0)95 899 9149
112.	Kristina Filipović	OŠ „Katarina Zrinska“, Mečenčani	kfilipov85@gmail.com 00385/(0)95 500 1182
113.	Esma Skenderović	JU OŠ „Otoka“, Bosanska Otoka	esma.skenderovic@gmail.com 00387/(0)61 911 586

114.	Ljiljana Popović	OŠ „Vuk Karadžić“, Kozarska Dubica	popovicljiljana@gmail.com 00387/(0)65 699 651
115.	Jovo Biga	OŠ „Vuk Karadžić“, Kozarska Dubica	jovobiga@yahoo.com 00387/(0)65 887 554
116.	Valentina Graonić-Šurlan	JU Gimnazija „Petar Kočić“, Novi Grad	valentinagraonic@yahoo.com 00387/(0)65 390 372
117.	Stojanka Strineka	Osnovna škola, Dvor	stojanka.strineka@skole.hr 00385/(0)44 871 650
118.	Vera Mađerić	OŠ „Jasenovac“, Jasenovac	vera.maderic@skole.hr 00385/(0)44 608 092
119.	Adna Bešić	JU „Dječije obdanište i dom učenika“, Bosanska Krupa	adna.besic@gmail.com 00387/(0)61 443 766
120.	Mika Knežević	„Iskra“, Novi Grad	iskra.novigrad@gmail.com 00387/(0)65 923 015
121.	Gordana Kolundžija	DU „Pčelica Maja“, Novi Grad	gogagordana@net.hr 00387/(0)65 345 311
122.	Igor Srček	Dom zdravlja Sisak, Ispostava Hrvatska Kostajnica	dzsisk.igorsrcek@gmail.com 00385/(0)98 220 340
123.	Đuro Babić	Opština Krupa na Uni/Donji Dubovik	nacelnik.knu@teol.net 00387/(0)52 750 001
124.	Mersud Sefić	Policajska stanica, Bosanska Krupa	sefic.mersud@hotmail.com 00387/(0)61 574 148
125.	Pavo Blažanović	Centar za socijalnu skrb, Hrvatska Kostajnica	pavo.blazanovic@gmail.com 00385/(0)92 192 8059
126.	Dragan Trivanović	Policajska stanica, Novi Grad	trivanovic@yahoo.com 00387/(0)65 653 310
127.	Azra Omeragić	Centar za socijalni rad, Novi Grad	azrolika@hotmail.de 00387/(0)66 953 917
128.	Milena Nišević	Klub žena Dvor	milenanisevic@gmail.com 00385/(0)99 817 2031
129.	Jelena Drača	Klub žena Dvor	jel.draca@gmail.com 00385/(0)98 985 8498
130.	Marina Božanović Blažanović	Dubičko udruženje žena „DUŽ“, Hrvatska Dubica	00385/(0)99 213 4860
131.	Renata Matanović	Dubičko udruženje žena „DUŽ“, Hrvatska Dubica	00385/(0)99 769 7690
132.	Dragana Vujčić	OŠ „Branko Ćopić“, Krupa na Uni/Donji Dubovik	vujcicdragana@yahoo.com 00387/(0)65 544 771
133.	Dajana Maksimović	OŠ „Branko Ćopić“, Krupa na Uni/Donji Dubovik	00387/(0)65 316 188

134.	Tihana Latin	Udruga mladih „Krapje“, Krapje	
135.	Dragan Šašo	Lokalna akcijska grupa Una	una.lag.hr@gmail.com
136.	Mateo Mišković	Dubičko udruženje žena „Duž“, Hrvatska Dubica	

PRILOG 2. **PROJEKTNE IDEJE IZ SVIH DESET LOKALNIH ZAJEDNICA**

Planovi aktivnosti za unapređenje mentalnog zdravlja djece predškolskog uzrasta

Prevenција mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta na teritoriji gradova: Novi Grad, Bosanska Krupa i Dvor na Uni (BiH)

1. Ciljna grupa

Profesionalci koji rade sa djecom ranog uzrasta i njihovi roditelji.

2. Problem

Osoblje koje radi sa djecom predškolskog uzrasta i njihovim roditeljima nije dovoljno edukovano za rad na prevenciji mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta.

3. Opšti cilj

Unaprediti zaštitu mentalnog zdravlja djece ranog uzrasta kroz povećanje stručnih kompetencija profesionalaca koji rade sa njima.

Specifični ciljevi:

- Edukovanje osoblja koje radi sa djecom o problemima mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta,
- Edukovanje roditelja o problemima mentalnog zdravlja kod djece predškolskog uzrasta.

4. Rezultat

- Edukovano osoblje koje radi sa djecom iz sva tri grada,
- Edukovano po 20 roditelja u svakom gradu.

5. Aktivnosti

- Formirati zajedničku radnu grupu koja će izraditi program za prevenciju, tj. unapređenje mentalnog zdravlja djece predškolskog uzrasta,
- Izraditi program prevencije,
- Održavati sastanke sa predstavnicima lokalnih samouprava,
- Provođenje programa u vrtićima u sva tri grada,
- Evaluacija programa.

6. Resursi

- Osoblje koje radi sa djecom: vaspitači, defektolog, logoped, psiholog, pedijatar, socijalni radnik,
- Roditelji djece predškolskog uzrasta,
- Opremljene prostorije u vrtiću.

7. Plan aktivnosti

Projekat će trajati pet mjeseci.

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Formirati zajedničku radnu grupu koja će izraditi program za prevenciju, tj. unapređenje mentalnog zdravlja djece predškolskog uzrasta	■					
Izraditi program prevencije	■	■				
Održavati sastanke sa predstavnicima lokalnih samouprava	■					
Provođenje programa u vrtićima u sva tri grada			■	■	■	■
Evaluacija programa						■

8. Nosioci aktivnosti

Menadžment predškolskih ustanova i lokalne vlasti.

Škola za roditelje djece predškolskog uzrasta u regiji Pounja (HR)

1. Problem

Nedovoljna informiranost roditelja o važnosti mentalnog zdravlja i ranog otkrivanja mentalnih poremećaja.

2. Ciljna grupa

Roditelji djece predškolskog uzrasta.

3. Opći cilj

Poboljšana razina informiranosti roditelja o važnosti mentalnog zdravlja i ranog otkrivanja razvojnih teškoća i poremećaja.

Specifični ciljevi:

- Unaprediti i učiniti dostupnijim preventivne aktivnosti u unapređenju i zaštiti mentalnog zdravlja za roditelje i djecu rane predškolske dobi u regiji Pounja,
- Poboljšati međusektorsku i prekograničnu suradnju u provođenju preventivnih aktivnosti u unapređenju i zaštiti mentalnog zdravlja djece.

4. Očekivani rezultati

- 40 roditelja djece rane i predškolske dobi unapredilo je znanja o emocionalnom, spoznajnom i socijalnom razvoju djece, prevenciji smetnji u razvoju i stimuliranju pravilnog razvoja djece,
- Poboljšana informiranost i usmjerenost roditelja na institucije koje pružaju specijalizirane usluge,
- Unapređena regionalna povezanost sektora (institucija).

5. Aktivnosti

- Inicijalni sastanak koordinatora, predstavnika institucija,
- Izrada, tiskanje i podjela edukativnih brošura za roditelje o mentalnom razvoju djeteta i specijaliziranih brošura za roditelje djece s teškoćama: znakovi, kome se obratiti, kako stimulirati djetetov razvoj. Brošure će biti dostupne u vrtićima, domovima zdravlja, te dijeljene preko patronažnih službi,
- Istraživanje potreba roditelja za dodatnim informacijama putem ankete,
- Organiziranje tematskih predavanja na temelju utvrđenih potreba (okrugli stolovi, video zapisi, rad u malim grupama),
- Tematske radionice stručnjaka s ciljem izrade uputstva/priručnika/vodiča za roditelje,
- Izrada vodiča za roditelje djece s teškoćama u razvoju,
- Organiziranje gostovanja u lokalnim medijima sa specifičnim temama o razvoju i teškoćama djece rane i predškolske dobi,
- Organiziranje 4 sastanka predstavnika relevantnih ustanova i institucija i izrada Protokola o suradnji u pružanju usluga roditeljima i djeci s teškoćama u ranom razvoju.

6. Resursi

- Predavači (Dr Fabijanić), volonteri, mediji (radio, tv), dobri kontakti s lokalnim vlastima, dobri kontakti s relevantnim ustanovama/institucijama.

7. Lokacije

- Kostajnica (skupštinska sala)
- Hrvatska Kostajnica (gradska vijećnica)
- Bosanska Krupa (JU Dječiji vrtić)
- Novi Grad (prostorije „Iskra” i DC)

8. Trajanje

- 1 put tjedno – 2x45 min – u kontinuitetu 3 godine.

Planovi aktivnosti za unapređenje mentalnog zdravlja djece školskog uzrasta

Pušenje nije cool (BiH)

1. Ciljna grupa

Učenci završnih razreda osnovnih škola i učenici srednjih škola iz Novog Grada.

2. Problem

Među učenicima osnovnih i srednjih škola zabilježen je veliki broj pušača. Bez obzira što je zakon regulisao da je djeci do 18 godina života zabranjeno prodavati duvanske proizvode, u praksi se to ne provodi. Po zakonu svaka škola mora na javnom mjestu imati edukativni poster sa štetnim posljedicama pušenja, a ni to se u praksi ne dešava. U okviru programa odjeljskih zajednica planirana je i tema o štetnosti pušenja, međutim, ovo se rijetko realizuje, jer se časovi odjeljske zajednice koriste za pravdanje časova.

3. Opšti cilj

Promocija zdravog i bezbjednog okruženja za odrastanje djece i mladih u Novom Gradu. Specifični ciljevi:

- Edukovati učenike završnih razreda osnovne škole i učenika srednje škole o štetnosti konzumiranja duvana, kroz radionice i kroz časove odjeljenskih zajednica,
- Podizanje svijesti kod stanovništva o štetnosti duvana preko emisija na lokalnom radiju i preko edukativnih postera,
- Zagovaranje kod nadležnih službi da se sankcionišu trgovci koji krše Zakon o zabrani reklamiranja duvanskih proizvoda, Zakon o zabrani pušenja na javnim mjestima i Zakon o prodaji duvana osobama mlađim od 18 godina.

4. Rezultat

- Održane edukativne radionice u svim školama i časovi odjeljenskih zajednica u 8. i 9. razredima osnovnih škola i svim razredima srednjih škola u Novom Gradu,
- Na svim školama, Domu zdravlja, ambulantom porodične medicine, postavljeni edukativni poster, i
- Realizovana je edukativna emisija na lokalnom radiju o štetnosti duvana,
- Inspeksijske službe opštine su aktivirane na kontroli primjene pomenutih zakona.

5. Aktivnosti

- Realizovati edukativne radionice u saradnji sa razrednim starješinama završnih razreda osnovnih škola i svim razredima srednjih škola,
- Nabavka edukativnih postera od nadležnog ministarstva i postavljanje na svim relevantnim mjestima u gradu. Pripremiti radio emisiju i osigurati i učešće djece,
- Održati sastanke sa načelnikom za društvene djelatnosti i šefom inspeksijske službe opštine Novi Grad kako bi se aktivirala kontrola primjene navedenih zakona.

6. Resursi

Ljudski resursi: stručni saradnici u školama, razredne starješine, ljekari, članovi savjeta učenika i učenici volonteri. Postojeće opštinske službe kojima je posao kontrola provođenja zakona.

7. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.
Edukativne radionice za učenike završnih razreda osnovnih škola i prvih i drugih razreda srednjih škola					
Nabavka i postavljanje edukativnih postera na svim relevantnim mjestima u gradu. Pripremiti radio emisiju i osigurati i učešće djece					
Sastanci sa načelnikom za društvene djelatnosti i šefom inspeksijske službe					

8. Nosioци aktivnosti

Savjeti učenika osnovnih i srednjih škola, stručne službe u školama, razredne starješine, menadžment škola, inspektori i predstavnici medija.

Moj izbor – zdrav život (BiH)

1. Ciljna grupa

Učenici osnovnih škola i učenici srednjih škola opštine Kozarska Dubica.

2. Problem

Konzumiranje duvana i alkohola među djecom i mladima postaje sve ozbiljniji problem. Uočeno je i da se pozitivne zakonske odredbe koje postoje da bi se djeca i mladi zaštitili od ovih pojava ne primjenjuju dosljedno u Republici Srpskoj, te time gube svoj smisao. Primijećeno je da se maloljetnicima bez problema prodaje alkohol i cigarete i da su rijetki trgovci koji provjeravaju godine djece i mladih kada kupuju pomenute artikle.

Zabrinjavajuća je činjenica da ni roditelji nisu upoznati sa ovim zakonima i da oni svoju djecu šalju da im kupe alkohol ili duvan.

Prevenција ovih štetnih pojava kroz promociju zdravih stilova života i zagovaranje kod nadležnih vlasti da se trgovci i ugostitelji striktno pridržavaju zakona koji se tiču zabrane točenja i prodaje alkohola i duvana maloljetnicima može dati najbolje rezultate.

3. Opšti cilj

Promocija zdravog stila života bez alkohola i duvana.

Specifični ciljevi:

- Edukovati učenike osnovnih i srednjih škola i njihovih roditelja o štetnosti konzumiranja alkohola i duvana, kroz kontinuiranu edukaciju u osnovnim i srednjim školama,
- Na svim vidljivim mjestima istaknuti zabranu prodaje alkohola i duvana osobama mlađim od 18 godina,
- Dosljedna primjena postojećih zakona i sankcionisanje trgovaca i vlasnika ugostiteljskih objekata koji ih ne primjenjuju,
- Promovisati aktivnosti omladinskog centra kao alternativu kafićima, kladionicama i sl.

4. Rezultati

- Edukovani učenici i njihovi roditelji,
- Na vidnim mjestima istaknuta upozorenja o zabrani prodaje alkohola i duvana maloljetnicima,
- Sankcionisani nesavjesni trgovci i ugostiteljski radnici,
- Omladina u omladinskom centru.

5. Aktivnosti

- Realizovati edukativne radionice u saradnji sa razrednim starješinama završnih razreda osnovnih škola i svim razredima srednjih škola,
- Nabavka edukativnih postera od NVO „Zdravo da ste” i postavljanje na svim relevantnim mjestima u gradu. Pripremiti radio emisiju i osigurati i učešće djece,

- Jednom u pola godine prezentovati javnosti rezultate rada članova Omladinskog centra. Sa lokalnim medijima pripremati emisije koje će promovisati rad OC,
- Održati sastanke sa načelnikom za društvene djelatnosti i šefom inspeksijske službe opštine Novi Grad kako bi se aktivirala kontrola primjene navedenih zakona.

6. Resursi

Ljudski resursi: stručni saradnici u školama, razredne starješine, ljekari, članovi savjeta učenika i učenici volonteri. Postojeće opštinske službe kojima je posao kontrola provođenja zakona. Aktivisti Omladinskog centra.

Materijalni resursi: postojeći zakoni, prostor i oprema Omladinskog centra, edukativni poster i koje je štampala NVO „Zdravo da ste“.

7. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.
Edukativne radionice u saradnji sa razrednim starješinama u svim osnovnim i srednjim školama					
Nabavka edukativnih postera od NVO „Zdravo da ste“ i postavljanje na svim relevantnim mjestima u gradu. Pripremiti radio emisiju i osigurati i učešće djece					
Jednom u pola godine javnosti prezentovati rezultate rada članova Omladinskog centra. Sa lokalnim medijima pripremati emisije koje će promovisati rad OC					
Održati sastanke sa načelnikom za društvene djelatnosti i šefom inspeksijske službe opštine Kozarska Dubica, kako bi se aktivirala kontrola primjene navedenih zakona					

8. Nosioci aktivnosti

Omladinski centar Dubica u saradnji sa Savjetima učenika osnovnih i srednjih škola, stručnim službama u školama, razrednim starješinama, menadžmentom škola, inspektorima i predstavnicima medija.

Sprečavanje nasilja preko interneta – cyberbullying kod učenika (HR)

1. Ciljana skupina

Učenici Osnovne škole u Dvoru – 102 učenika od 5. do 8. razreda.

2. Problem

Nasilje preko interneta, u svijetu poznato kao cyberbullying, opći je pojam za svaku komunikacijsku aktivnost cyber tehnologijom koja se može smatrati štetnom kako za

pojedina, tako i za opće dobro. Tim oblikom nasilja među vršnjacima obuhvaćene su situacije kad je dijete ili tinejdžer izloženo napadu drugog djeteta, tinejdžera ili grupe djece, putem interneta ili mobilnog telefona.

Uočen veliki broj sukoba među učenicima Osnovne škole u Dvoru, uzrokovan neprimjerenom komunikacijom putem Facebook-a. Provedenom anketom utvrđeno je da 63% učenika ciljne skupine tijekom komunikacije putem Facebook-a koristi neprimjerenu komunikaciju (pogrdne riječi, vrijeđanje, ismijavanje, omalovažavanje, psovanje...).

3. Opći cilj

Smanjenje nasilničkog ponašanja kod djece.

Specifični ciljevi:

- Uvođenje zaštite djece od cyberbullying-a u školske kurikulume,
- Smanjenje neprimjerene komunikacije putem Facebook-a za 20% (u odnosu na stanje na početku provedbe projekta, utvrđeno putem anketa i evidencijske liste),
- Informiranje svih učenika škole o problemu, opasnostima i načinu zaštite od cyberbullying-a,
- Informiranje najmanje 40% roditelja i nastavnika Osnovne škole u Dvoru o problemu, opasnostima i načinu zaštite djece od cyberbullying-a.

4. Aktivnosti

- Izrada akcijskog plana,
- Izvođenje 10 radionica za djecu dva puta mjesečno tijekom 2-5. mjeseca provedbe,
- Izvođenje 5 radionica za roditelje i nastavnike jednom mjesečno tijekom 2-5. mjeseca provedbe,
- Predavanje za sve učenike škole o problemu, opasnostima i načinu zaštite od cyberbullyinga,
- Prezentacija rezultata projekta,
- Evaluacija programa.

5. Rezultati

- Akcijski plan je dio preventivnog programa u sklopu školskog kurikuluma,
- Za 20% smanjen broj učenika koji koriste neprimjerenu komunikaciju,
- 100 učenika bolje informirano o problemu, opasnostima i načinu zaštite od cyberbullyinga,
- 30 roditelja bolje informirano o problemu, opasnostima i načinu zaštite djece od cyberbullying-a.

6. Resursi

Ljudski resursi: koordinator, stručni suradnici škole, voditelji radionica, predavač, volonteri.

Prostor: prostor za radionice, prostor za sastanke.

Materijal: računala, materijal za radionice, uredski materijal.

7. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Izrada akcijskog plana	■					
Izvođenje 10 radionica za djecu dva puta mjesečno tijekom 2-5. mjeseca provedbe		■	■	■	■	
Izvođenje 5 radionica za roditelje i nastavnike jednom mjesečno tijekom 2-5. mjeseca provedbe		■	■	■	■	
Predavanje za sve učenike škole o problemu, opasnostima i načinu zaštite od cyberbullying-a		■	■	■	■	
Prezentacija rezultata projekta			■			
Evaluacija programa						■

Podizanje kvalitete ishrane djece (HR)

1. Ciljana skupina

Učenici osnovnih škola.

2. Problem

Veliki broj učenika osnovnih škola s nezdravim navikama u prehrani.

3. Opći cilj

Unapređenje zdravlja djece kroz prevenciju bolesti izazvanih nepravilnom prehranom. Specifični ciljevi:

- Informiranje i educiranje djece o značaju zdrave prehrane i problemima koje može uzrokovati nepravilna prehrana,
- Informiranje i educiranje roditelja i nastavnika o bolestima koje izaziva loša prehrana, te edukacijom utjecati na promjenu nezdravih navika naših učenika,
- Uvrštavanje zdravih namirnica i zdravih načina pripreme namirnica u školske jelovnike,
- Uvođenje tema o značaju pravilne prehrane i problemima uzrokovanih nepravilnom prehranom u planove i programe Odjeljskih/Razrednih zajednica i RS.

4. Aktivnosti

- Ulazna anketa o prehrambenim navikama učenika,
- Izrada programa Odjeljskih/Razrednih zajednica i RS koji sadrže teme o zdravoj prehrani,
- Organiziranje 10 radionice za učenike o zdravoj prehrani i problemima uzrokovanim nepravilnom prehranom,
- Organiziranje 3 predavanja za roditelje i nastavnike o zdravoj prehrani i problemima uzrokovanim nepravilnom prehranom,

- Kampanja o zdravoj prehrani u lokalnoj sredini,
- Izrada i distribucija promotivnih materijala – brošure, plakati,
- Obilježavanje važnih datuma (Dani kruha, Dani voća),
- Izlazna anketa o prehrambenim navikama učenika,
- Evaluacija projekta.

5. Rezultati

- 200 roditelja, 200 učenika i 30 stručnih suradnika škola informirano o značaju pravilne prehrane i problemima prouzrokovanih nepravilnom prehranom,
- Usvojena odluka da se u školski jelovnik najmanje tri puta tjedno unesu zdrave namirnice,
- Značaj pravilne prehrane i problemi uzrokovani nepravilnom prehranom sastavni su dio plana i programa Odjeljenjskih/Razrednih zajednica i RS.

6. Resursi

Ljudski resursi: koordinator, trener, stručne službe škola, liječnik, nutricionist.

Prostor: prostor za radionice, prostor za predavanja.

Materijal: anketni listići, računalo, materijali za radionice, uredski materijal.

7. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ulazna anketa o prehrambenim navikama učenika	■								
Izrada programa Odjeljenjskih/Razrednih zajednica i RS koji sadrže teme o zdravoj prehrani		■							
Organiziranje 10 radionica za učenike zdravoj ishrani i problemima uzrokovanim nepravilnom ishranom			■	■					
3 predavanja za roditelje i nastavnike o zdravoj prehrani i problemima uzrokovanim nepravilnom prehranom			■	■	■	■	■		
Kampanja o zdravoj prehrani u lokalnoj sredini			■		■		■		
Izrada i distribucija promotivnih materijala – brošure, plakati		■	■	■	■	■	■	■	
Obilježavanje važnih datuma (Dani kruha, Dani voća)		■							
Izlazna anketa o prehrambenim navikama učenika								■	
Evaluacija projekta									■

8. Nositelji aktivnosti

Osnovne škole u Dvoru i Mečenčanima.

Škola za sve (BiH)

1. Ciljana skupina

Roditelji i učenici završnih razreda osnovnih škola općine Bosanska Krupa (350 učenika, 650 roditelja i ostali učenici i građani kao indirektni korisnici).

2. Problem

U Bosanskoj Krupi zabilježena je praksa da se sva djeca koja završe osnovnu školu ne upisuju u srednju. Ovo je naročito izraženo kod djevojčica. Roditelji i učenici nisu informirani o novoj zakonskoj regulativi koja obavezuje sve učenike da nastave školovanje do završetka drugog razreda srednje škole.

3. Opći cilj

Informirati roditelje i učenike o novoj zakonskoj regulativi koja obavezuje sve učenike da nastave školovanje do završetka drugog razreda srednje škole.

4. Rezultati

- Informirano 300 roditelja učenika koji završavaju osnovnu školu,
- 20% povećan upis učenika u srednju školu,
- Uključeni svi provoditelji zakonske regulative (Centar za socijalni rad, policija, Ministarstvo obrazovanja, sud, nevladine organizacije, lokalna uprava, uposlenici škole).

5. Aktivnosti

- Održati sastanak s upravom škole i dogovoriti aktivnosti,
- Održati roditeljske sastanke u četiri osnovne škole,
- Održati sastanke u 13 odjeljenjskih/razrednih zajednica,
- Održati četiri opća roditeljska sastanka,
- Imenovati osobu koja će provoditi medijsku kampanju i realizirati četiri radio emisije, jednu TV emisiju (Školski sat), te objavljivati realizirano na internetskim portalima Radio stanice Bosanska Krupa i Krupljani.ba,
- Izrada plakata i letaka i njihovo distribuiranje u školama i mjesnoj zajednici.

6. Resursi

- Direktori, stariji suradnici i razrednici,
- Stručni suradnici i razrednici,
- Radio Bosanska Krupa,
- TV Unsko-sanskog kantona,
- Portal Krupljani.ba,
- Dizajner,
- Štamparija Kim Pokali,
- OSCE,
- Vlastita oprema.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.
Održati sastanak s upravom škole i dogovoriti aktivnosti					
Održati roditeljske sastanke u četiri osnovne škole					
Održati sastanke u 13 odjeljenjskih/razrednih zajednica					
Održati četiri opća roditeljska sastanka					
Realizirati četiri radio emisije, jednu TV emisiju, te objavljivati realizirano na internetskim portalima Radio stanice Bosanska Krupa i Krupljani.ba					
Izrada plakata i letaka i njihovo distribuiranje u školama i mjesnoj zajednici					

8. Nosioci aktivnosti

Srednje škole u suradnji s kantonalnim Ministarstvom obrazovanja.

Svi u školu (BiH)

1. Ciljna grupa

Sva djeca osnovnoškolskog uzrasta u opštini Krupa na Uni.

2. Problem

U opštini Krupa na Uni zabilježen je veliki broj učenika koji do škole pješače više od 4 km. Za svu tu djecu nije organizovan prevoz, pa su prisiljena pješačiti od kuće do škole. Neki roditelji su ispisali svoju djecu. Ovaj problem se najteže odražava na malu djecu koja pohađaju prvi, drugi i treći razred i koja nisu dovoljno psihofizički jaki za ovakav napor. Svi đaci-pješači dodatno su izloženi opasnostima koje sreću na putu. Ministarstvo prosvjete i kulture RS nije organizovalo prevoz, lokalna zajednica nema sredstava da plati prevoznika, a roditelji su nezaposleni, nemaju stalnih prihoda i nisu u mogućnosti da plaćaju djeci prevoz do škole.

3. Opšti cilj

Organizovati prevoz za učenike osnovne škole kako bi bio dostupan svim učenicima bez obzira na udaljenost mjesta stanovanja od škole.

4. Rezultati

- Organizovan prevoz učenika.
- Svi učenici idu u školu.
- Smanjena opasnost na putu i ugroženost zdravlja učenika.
- Smanjena ugroženost zdravlja.

5. Aktivnosti

- Škola i roditelji će organizovati sastanke u opštini.
- Predstavnici roditelja, škole i opštine će organizovati sastanak u nadležnom ministarstvu.
- Obezbijeđena sredstva i angažovan prevoznik koji besplatno prevozi učenike.

6. Rokovi

Projekat će trajati tri mjeseca.

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.
Škola i roditelji su organizovali sastanke u opštini			
Predstavnici roditelja, škole i opštine će održati sastanak u nadležnom ministarstvu			
Obezbijeđena sredstva i angažovan prevoznik koji besplatno prevozi učenike			

7. Resursi

Ljudski resursi: motivisani roditelji da rješavaju problem svoje djece.

8. Nosioci aktivnosti

Roditelji, škola i opština.

Dječji park za pet sela (HR)

Krapje, Plesmo, Trebež, Mlaka, Košutarica i Drenov Bok

1. Ciljana skupina

- Djeca (oko 50 djece od 3 do 15 godina),
- Mladi (oko 35 mladih od 15 do 32 godine).

2. Problem

Nedostatak vanjskog uređenog prostora za dječju igru.

3. Opći cilj

Urediti i opremiti vanjski prostor za igru i druženje djece i mladih iz pet okolnih sela.

Specifični ciljevi: Prevencija mentalnog zdravlja djece i mladih kroz osmišljene aktivnosti u dječjem parku.

4. Aktivnosti

- Prikupljanje potrebne dokumentacije,
- Izrada idejnog rješenja za dječji park,
- Nabavka opreme,
- Organizacija akcija za pripremanje terena, postavljanje opreme i uređenje,
- Formiranje tima mještana zaduženog za održavanje opreme,

- Organizacija edukativno-kreativnih radionica za djecu i mlade,
- Organizacija društvenih i sportskih igara,
- Organizacija ljetne večeri.

5. Rezultati

- Uređen dječji park,
- Aktivno korištenje i provođenje vremena djece i mladih u dječjem parku.

6. Resursi

Ljudski resursi: djelatnici lokalne samouprave, članovi svih udruga.
Materijalni: zemljište koje je dodijelila općina.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Nositelji
Prikupljanje potrebne dokumentacije	■	■	■										Općina
Izrada idejnog rješenja za dječji park	■												Udruga u dogovoru s arhitektom
Nabavka opreme						■	■	■					Udruga s najpovoljnijim dobavljačem
Organizacija akcija za pripremanje terena, postavljanje opreme i uređenje	■	■	■	■	■								Udruga i mještani
Formiranje tima mještana zaduženog za održavanje opreme										■			Udruga i mještani
Organizacija edukativno-kreativnih radionica za djecu i mlade									■	■	■		Naša udruga sa ostalim udrugama iz okruženja
Organizacija društvenih i sportskih igara									■	■	■		Udruga
Organizacija ljetne večeri									■				Udruga, udruge iz okruženja i gosti

Inkluzija djece sa teškoćama u učenju (HR)

1. Ciljana skupina

Učenici s poteškoćama u razvoju OŠ Jasenovac.

2. Problem

Neadekvatna pomoć za rad s djecom s poteškoćama u razvoju.

3. Opći cilj

Razvoj inkluzivnih usluga pomoći i podrške pri uljučivanju u nastavu djece s poteškoćama u razvoju.

Specifični ciljevi:

- Unapređene kompetencija nastavnika i stručnih suradnika za uključivanje u nastavu djece s poteškoćama u razvoju,
- Unaprediti individualni pristup svakom djetetu s poteškoćama u razvoju,
- Poboljšati uključenost djece s teškoćama u razvoju u sve aktivnosti u školi,
- Poboljšati rezultate u učenju kod učenika s poteškoćama u razvoju.

4. Očekivani rezultati

- Unapređene kompetencija 12 nastavnika i stručnih suradnika za rad s djecom s poteškoćama u razvoju tijekom školske godine,
- Razvijeni individualni planovi i programi rada za svako dijete s poteškoćama,
- Djeca s poteškoćama u razvoju uključena su u sve aktivnosti u školi u skladu sa svojim mogućnostima,
- Značajno poboljšani rezultati u učenju kod većine učenika sa smetnjama u razvoju.

5. Aktivnosti

- Izbor predavača i izrada programa edukacija za nastavnike i stručne suradnike,
- Organiziranje edukacije za nastavnike i stručnu službu (4 dvodnevna seminara),
- Kreiranje mreže komunikacije nastavnika i stručnih suradnika radi razmjena iskustava (npr. internetski forum),
- Izrada individualnih planova i programa rada.

6. Resursi

Nastavnici, stručna služba, edukatori, materijalno-tehnička sredstva.

7. Rokovi

Školska godina 2014/15.

Aktivnosti/mjeseci	9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Izbor predavača i izrada programa edukacija za nastavnike i stručne suradnike										

Organiziranje edukacije za nastavnike i stručnu službu	■												
Kreiranje mreže komunikacije nastavnika i stručnih suradnika radi razmjena iskustava (forum)		■											
Izrada individualnih planova i programa rada		■	■										
Provođenje nastave u skladu s individualnim programima				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Evaluacija													■

8. Nosioci projekta

OŠ Jasenovac i nadležne institucije.

Planovi aktivnosti za unapređenje mentalnog zdravlja mladih

Centar za informiranje i savjetovanje u Hrvatskoj Kostajnici (HR)

1. Ciljana skupina

Mladi koji traže posao i mladi koji su u procesu završavanja školovanja.

2. Problem

Nedovoljno razvijene i nedostupne usluge informiranja i savjetovanja mladih nezaposlenih osoba u Hrvatskoj Kostajnici.

3. Opći cilj

Unapređenje kvalitete i dostupnosti usluga informiranja i savjetovanja za zapošljavanje mladih nezaposlenih osoba u Hrvatskoj Kostajnici.

Specifični ciljevi:

- Razvoj dopunskih usluga usmjerenih poticanju zapošljavanja mladih u zajednici,
- Unapređene suradnje javnog i civilnog sektora u poticanju zapošljavanja mladih.

4. Očekivani rezultati

- Opremljen i popunjen stručnjacima i osobljem, Centar za informiranje i savjetovanje u Hrvatskoj Kostajnici,
- 50 nezaposlenih mladih unapredilo je svoju razinu informiranosti o radu i obrazovanju i vještine traženja posla,
- Razvijena platforma za suradnju s javnim službama koje se bave zapošljavanjem, obrazovanjem i uključivanjem mladih.

5. Aktivnosti

- Nabava opreme i namještaja za rad Centra za informiranje i savjetovanje u Hrvatskoj Kostajnici,

- Razvoj programa rada Centra za informiranje i savjetovanje i programa obuke djelatnika Centra,
- Edukacija i zapošljavanje dviju mladih osoba za provođenje programa Centra za informiranje i savjetovanje,
- Otvaranje Centra za informiranje i savjetovanje i kampanja promoviranja aktivnosti (plakati, letci, informativne radionice u suradnji sa Zavodom za zapošljavanje, posjeti školama),
- Rad Info pulta (5 dana tjedno po 3 sata) koji će pružati informacije o obrazovnim mogućnostima, tečajevima, radionicama, stipendijama, razmjenama, mogućnostima volontiranja i stjecanja radnog iskustva u zemlji i inozemstvu, mogućnostima zapošljavanja i samozapošljavanja,
- Rad Kluba za traženje posla (3 dana tjedno po 3 sata) u kojem će korisnici u malim grupama (5 do 8) razvijati, vježbati i primjenjivati vještine traženja posla kroz strukturirani program u trajanju od 5 tjedana,
- Pružanje informatičke i tehničke pomoći i podrške nezaposlenim mladima u prijavljivanju na natječeaje za slobodne poslove, stipendije, tečajeve i slično,
- Prezentiranje Centra i njegovih aktivnosti predstavnicima javnih službi i lokalnim samoupravama – pismo namjere, individualni sastanci s HZZ-om, školama, jedinicama lokalne samouprave,
- Izrada i potpisivanje Sporazuma o suradnji predstavnika lokalnih dionika s Centrom za informiranje i savjetovanje (definiranje obveza o razmjeni informacija i upućivanju korisnika),
- Organiziranje sastanaka djelatnika Centra i predstavnika javnih službi i lokalnih samouprava jednom u tri mjeseca.

6. Period implementacije

Projekat će trajati dvije godine.

Aktivnosti/kvartal	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Opremanje Centra	■							
Razvoj programa rada Centra	■	■						
Edukacija djelatnika Centra		■	■					
Otvoranje i promoviranje Centra				■				
Info pult					■	■	■	■
Klub za traženje posla					■	■	■	■
Tehnička i informatička pomoć					■	■	■	■
Umrežavanje sa lokalnim dionicima				■				
Sporazum o suradnji				■				
Sastanci s dionicima					■	■	■	■

7. Resursi

Materijalno-tehnički: stara Gradska uprava (Hr. Kostajnica), tehnička oprema: 10 računala, pisač, stroj za fotokopiranje, skener, 10 radnih stolova, 15 stolica, police, držači za letke i brošure, projektor, promotivni materijali: plakati, letci.

Ljudski resursi: stručni tim za izradu programa rada Centra za informiranje i savjetovanje i edukaciju djelatnika Centra; 2 zaposlenika u Centru.

Centar za mlade u Dvoru (HR)

1. Problem

Mladi u Dvoru slobodno vrijeme provode nekvalitetno i na neprimjerenim mjestima.

2. Opći cilj

Unaprijediti kvalitetu provođenja slobodnog vremena mladih u Dvoru.

Specifični ciljevi:

- Osigurati primjeren prostor za konstruktivno provođenje slobodnog vremena mladih,
- Razviti programe i aktivnosti u zajednici za mlade.

3. Očekivani rezultati

- Osiguran i opremljen prostor Centra za mlade,
- Razvijen program aktivnosti za konstruktivno provođenje vremena mladih,
- 30 mladih unapredilo je kvalitetu provođenja slobodnog vremena koristeći programe Centra za mlade,
- 10 mladih unapredilo je znanja i vještine za samoorganiziranje, aktivizam i volonterstvo.

4. Aktivnosti

- Postizanje sporazuma s lokalnom samoupravom o davanju općinskog prostora na korištenje za potrebe Centra za mlade,
- Adaptacija i opremanje prostora za rad Centra za mlade,
- Promoviranje Centra i angažiranje volontera,
- Provođenje ankete za istraživanje potreba i afiniteta mladih u Dvoru vezano uz provođenje slobodnog vremena,
- Izrada programa rada Centra za mlade i organiziranje aktivnosti na temelju rezultata istraživanja: osmišljavanje i planiranje najmanje 4 različita programa – kreativna, sportska, edukativna, zabavna,
- Provođenje planiranih programa najmanje 2 puta tjedno po 2 sata; strukturirani rad Centra najmanje 16 sati tjedno,
- Podrška samoinicijativnim aktivnostima mladih u Centru najmanje 5 puta tjedno po 2 sata,
- Organiziranje i provođenje edukacije mladih za samoorganiziranje, aktivizam, participaciju,
- Organiziranje studijskih posjeta i razmjena aktivista i volontera.

5. Period implementacije

Projekat će trajati dvije godine

Aktivnosti/kvartal	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Sporazum o prostoru	■							
Adaptacija i opremanje Centra		■	■					
Promoviranje i regrutiranje volontera			■					
Istraživanje potreba mladih		■	■					
Izrada programa rada Centra za mlade			■	■				
Provođenje strukturiranih aktivnosti u Centru				■	■	■	■	■
Podrška samoniklim aktivnostima u Centru						■	■	■
Edukacija mladih aktivista						■	■	■
Organiziranje studijskih posjeta i razmjena							■	■

6. Resursi

Prostor, oprema, potrošni materijal, voditelji edukativnih radionica, volonteri, partnerstva, sredstva lokalne samouprave i studijski posjeti.

Aktivizam mladih (HR)

1. Ciljana skupina

Mladi iz Hrvatske Dubice.

2. Problem

Mladi u Hrvatskoj Dubici slobodno vrijeme provode u kafićima. Društveni, kulturni i sportski život u mjestu je na najnižoj razini. Nedostatak aktivnosti za osmišljeno korištenje slobodnog vremena je jedan od razloga zašto mladi napuštaju mjesto i odlaze u veće urbane centre.

3. Opšti cilj

Organizirati raznovrsne aktivnosti kako bi mladi od 16 do 29 godina kvalitetno provodili slobodno vrijeme.

4. Aktivnosti

- Kreativne radionice,
- Informatička obuka,
- Sportske aktivnosti,
- Tečaj stranih jezika,
- Suradnja i druženje s ostalim udrugama (općina Jasenovac),

5. Rezultati

- 10 mladih proizvelo i plasiralo svoje produkte na sajmu,
- 15 mladih informatički obučeno,
- Dizajnirana internetska stranica,
- Proizveden edukativni i informativni video klip,
- Reaktivirana 2 sportska kluba,
- 15 sudionika završilo tečaj stranog jezika.

6. Resursi

Vlastiti: prostor, volonteri, računala i IT oprema, sportska oprema (bicikli, kanu, stoni tenis, šah).
Potrebno: stručne osobe za tečajeve stranih jezika i informatike, materijali za rad, sportska oprema (lopte, mreže, stolovi i sl.).

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Kreativne radionice		■			■	
Informatička obuka			■	■		
Sportske aktivnosti	■	■	■	■		
Tečaj stranih jezika					■	■
Suradnja i druženje s ostalim udrugama	■	■	■	■	■	■

8. Nositelji aktivnosti

Udruga Dubička udruga žena - DUŽ.

Planovi aktivnosti za unapređenje mentalnog zdravlja odraslih osoba

Bolje kompetencije profesionalaca – bolje mentalno zdravlje građana (BiH)

1. Ciljna grupa

- Prosvjetni radnici,
- Zdravstveni radnici,
- Socijalni radnici,
- Policijski službenici.

2. Problem

U zaštiti mentalnog zdravlja stanovništva značajan faktor predstavljaju profesionalci koji rade sa stanovništvom. Pored stručnih kompetencija, za njihov uspješan rad je bitna i zaštita njihovog mentalnog zdravlja. Do sada nisu postojali nikakvi programi podrške profesionalcima koji rade sa teškim klijentima kako bi zaštitili svoje mentalno zdravlje i tako bili efikasniji u pružanju pomoći klijentima.

3. Opšti cilj

Organizovati program supervizije za profesionalce koji rade sa teškim klijentima, kako bi se i na taj način podigao kvalitet usluga koje pružaju klijentima.

4. Rezultati

- Umanjen broj predstavljeni građana na rad službenika,
- Smanjenje krivičnih djela i prekršaja,
- Zadovoljan korisnik.

5. Aktivnosti

- Edukovati stručnjake o superviziji i formirati tim za superviziju, na principu samopomoći,
- Inicijalna anketa za klijente,
- Angažovati eksperta za superviziju jednom u 3 mjeseca,
- Upitnik za evaluaciju na kraju projekta.

6. Resursi

Materijalni resursi: prostor.

7. Plan aktivnosti

Projekat će trajati šest mjeseci.

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Edukovati stručnjake o superviziji i formirati tim za superviziju, na principu samopomoći	■	■	■	■	■	■
Inicijalna anketa za klijente	■					
Angažovati eksperta za superviziju jednom u 3 mjeseca	■			■		
Upitnik za evaluaciju na kraju projekta						■

8. Nosioci aktivnosti

Centri za socijalni rad iz Novog Grada i Dvora na Uni.

Dnevni boravak za osobe sa intelektualnim i mentalnim teškoćama područja Hrvatske Kostajnice (HR)

1. Ciljana skupina

30 odraslih osoba s intelektualnim i mentalnim teškoćama s područja Hrvatske Kostajnice.

2. Problem

Nedostatak izvaninstitucionalnih oblika skrbi u Hrvatskoj Kostajnici za osobe s intelektualnim i mentalnim teškoćama.

3. Opći cilj

Doprinijeti razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi za osobe s intelektualnim i mentalnim teškoćama.

Specifični ciljevi:

- Osigurati dostupnu i održivu uslugu dnevnog boravka za 30 osoba s intelektualnim i mentalnim teškoćama s područja Hrvatske Kostajnice,
- Osigurati dostupnu i održivu uslugu patronaže u 15 obitelji osoba s intelektualnim i mentalnim teškoćama s područja Hrvatske Kostajnice.

4. Očekivani rezultati

- Organiziran dnevni boravak za 30 osoba s duševnim i mentalnim oštećenjima s područja Hrvatske Kostajnice (30 osoba obuhvaćeno je uslugama radne terapije, jednostavnih zdravstvenih usluga i prijevozom),
- Osigurana usluga patronaže u obiteljima osoba sa intelektualnim smetnjama i duševnim oboljenjima s područja Hrvatske Kostajnice (15 obitelji s područja Hrvatske Kostajnice obuhvaćeno je s uslugom patronaže kroz uslugu radnog terapeuta, edukacijskog rehabilitatora, psihologa jednom tjedno kroz 2 sata).

5. Aktivnosti

- Formirati projektni tim, organizirati početni sastanak (nositelj voditelj projekta),
- Osigurati prostor i stvoriti pretpostavke za rad, identifikacija stručnjaka (administrativni stručni tim),
- Nabavka opreme (stručni tim, administrativni radnik),
- Izrada plana aktivnosti s korisnicima (stručni tim),
- Radnoterapijske aktivnosti 5 puta tjedno x 4 sata (radni terapeut),
- Prijevoz korisnika i pratnja pri prijevozu (vozač),
- Pružanje usluge radnog terapeuta i edukacijskog rehabilitatora kroz patronažu 1x tjedno x 1h x 1 korisnik (radni terapeut, edukacijski rehabilitator),
- Promocija projekta. Izrada letaka (voditelj projekta),
- Tiskanje brošure (stručni tim),
- Evaluacija (interna, vanjska).

6. Plan aktivnosti

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Formirati projektni tim, organizirati početni sastanak (nositelj voditelj projekta)	■					
Osigurati prostor i stvoriti pretpostavke za rad, identifikacija stručnjaka (administrativni stručni tim)	■					
Nabavka opreme (stručni tim, administrativni radnik)	■	■				
Izrada plana aktivnosti s korisnicima (stručni tim)		■				

Radnoterapijske aktivnosti 5x tjedno po 4h (radni terapeut)							
Prijevoz korisnika i pratnja pri prijevozu (vozač)							
Pružanje usluge radnog terapeuta i edukacijskog rehabilitatora kroz patronažu							
Promocija projekta. Izrada letaka (voditelj projekta)							
Tiskanje brošure (stručni tim)							
Evaluacija (interna, vanjska)							

Što ima na netu? (HR)

1. Ciljana skupina

Stručnjaci koji rade s djecom i mladima (prosvjetni radnici, zdravstveni radnici, policija).

2. Problem

Nedovoljno poznavanje funkcioniranja društvenih mreža i rizika koje one donose.

3. Opći ciljevi

- Povećati broj educiranih stručnjaka,
- Umrežavanje stručnjaka,
- Primjena stečenih znanja i iskustava u praksi,
- Uspostaviti razmjenu dobre prakse i podrške.

4. Očekivani rezultati

- 20 educiranih stručnjaka,
- Formirana grupa za stručnjake na društvenoj mreži Facebook,
- Definiran protokol postupanja u praksi,
- Organiziran okrugli stol uz sudjelovanje vanjskih stručnjaka,
- Promoviran i prezentiran projekat institucijama i medijima.

5. Aktivnosti

- Identifikacija stručnjaka,
- Priprema i provođenje edukacije,
- Ispitivanje potreba, ovlasti, planiranje rada,
- Organizacija okruglog stola,
- Kontakti s medijima,
- Zagovaranje kod nadležnih institucija,
- Prezentacija rezultata projekta.

6. Resursi

Stručnjaci, info kabinet.

7. Trajanje projekta

Projekat će trajati godinu dana.

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Identifikacija profesionalaca	■											
Priprema i provođenje edukacije	■	■	■									
Ispitivanje potreba, ovlasti, planiranje rada			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Organizacija okruglog stola						■	■	■				
Kontakti s medijima	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zagovaranje kod nadležnih institucija						■	■	■	■	■	■	■
Prezentacija rezultata projekta												■

Prevenција nasilja u obitelji (HR) Hrvatska Dubica, Kozarska Dubica

1. Ciljana skupina

Žrtve i svjedoci obiteljskog nasilja.

2. Problem

Nasilje u obitelji koje se rijetko prijavljuje.

3. Opći cilj

Senzibiliziranje lokalne zajednice za otkrivanje i prijavljivanje obiteljskog nasilja.

Specifični ciljevi:

- Povećati razinu svijesti o neprihvatljivosti obiteljskog nasilja i važnosti zaštite žrtava,
- Motivirati svjedoke obiteljskog nasilja i ohrabriti žrtve da nasilje prijave i zatraže pomoć i zaštitu.

4. Rezultati

- Provedena kampanja informiranja i senzibiliziranja u lokalnim zajednicama o potrebi prijavljivanja obiteljskog nasilja i o mehanizmima zaštite.
- 50 osoba, uključujući i potencijalne svjedoke i žrtve obiteljskog nasilja, senzibilizirano da o nasilju govore, prijave i poduzmu odgovarajuće korake u zaštiti/samozaštiti.

5. Aktivnosti

- Izrada informativnih letaka koji će se dijeliti u Centrima socijalne skrbi/rada, domovima zdravlja, lokalnim udrugama, jedinicama lokalne samouprave i mjestima gdje se okupljaju žene i mladi (letci s podacima o vrstama i dugotrajnim posljedicama nasilja, kome i na koji način prijaviti nasilje i o mehanizmima samo/zaštite),
- Organiziranje javnih manifestacija u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i policijom – štand s info-materijalom prilikom zabavnih događaja, sajmova i slično u lokalnim zajednicama na kojem će materijale dijeliti osobe od javnog ugleda i povjerenja (liječnik, načelnik općine, policajac),
- Formirati stručne timove u lokalnim zajednicama u kojima se može prijaviti obiteljsko nasilje – liječnik, patronažni tim, policajac,
- Edukacija stručnih timova o radu sa žrtvama nasilja i mehanizmima zaštite,
- Organiziranje 10 radionica s potencijalnim prijaviteljima obiteljskog nasilja (svjedocima i žrtvama) u okviru redovnog rada obiteljskih liječnika, lokalnih udruga i drugih institucija kako bi se izbjegla stigmatizacija,
- Otvaranje besplatne linije za prijavljivanje obiteljskog nasilja u suradnji sa Sigurnim kućama i udrugama koje se bave prevencijom nasilja i zaštitom žrtava i angažiranje volontera za rad na tele-apel liniji,
- Otvaranje „Savjetodavnog kutka“ pri lokalnom domu zdravlja ili ambulanti obiteljske medicine u kojem će se pružati usluge savjetovanja o načinima prijavljivanja obiteljskog nasilja i mehanizmima zaštite. „Savjetodavni kutak“ radit će u redovno vrijeme doma zdravlja ili ambulante obiteljske medicine kako bi se izbjegla stigmatizacija i zaštito identitet svjedoka i žrtava nasilja.

6. Period implementacije

12 mjeseci.

7. Nositelji aktivnosti

Dom zdravlja i policijske postaje/policija u zajednici.

Osnivanje udruženja osoba sa fizičkim invaliditetom Novi Grad (BiH)

1. Korisnici

Osobe sa fizičkim invaliditetom i njihove porodice na području opštine Novi Grad.

2. Problem

U Novom Gradu živi veliki broj osoba sa fizičkim invaliditetom, različitih uzrasta, različitih stepena oštećenja, a svi sa problemom nemogućnosti pristupa većini institucija. Pored otežanog pristupa, osobe sa invaliditetom imaju i drugih problema iz domena ljudskih prava, koja se ili nikako ili veoma sporo rješavaju u ovom gradu. Prateći iskustva invalida u drugim sredinama, došli smo do zaključka da invalidne osobe najbolje znaju koje su njihove potrebe, šta su im prioriteti i za šta su najviše motivisani da se bore.

3. Opšti cilj

Poboljšati kvalitet života osoba sa fizičkim invaliditetom u Novom Gradu.

Specifični ciljevi:

- Osnovati i registrovati udruženje građana sastavljeno od osoba sa fizičkim invaliditetom i članova njihovih porodica,
- Podizanje svijesti kod građana o problemima ovih lica,
- Rušenje fizičkih barijera za pristup glavnim institucijama u gradu.

4. Aktivnosti

- Okupiti invalide na osnivačku skupštinu, donijeti odgovarajuće odluke i programske zadatke.
- Registrovati udruženje.
- Zagovarati kod lokalnih vlasti da se udruženju dodijeli opštinski prostor.
- Organizovati kampanje preko lokalnih medija za podizanje svijesti sugrađana o problemima invalida.
- Rušenje postojećih barijera i izrada adekvatnih pristupa osobama u kolicima.

6. Rezultati

- Osnovano i funkcionalno udruženje,
- Provedena kampanja,
- Izgrađen pristup osobama u kolicima u zgradu Opštine, centar za socijalni rad, ambulantu za porodičnu medicinu i biblioteku.

6. Resursi

Veliki broj invalida i članova njihovih porodica koji su visoko motivisani za rješavanje životno važnih problema ove populacije.

7. Rokovi

Projekat će trajati 12 mjeseci.

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Okupiti invalide na osnivačku skupštinu	■											
Registrovati udruženje		■	■									
Zagovarati kod lokalnih vlasti da se udruženju dodijeli opštinski prostor	■	■	■	■								
Organizovati kampanje preko lokalnih medija	■	■				■	■					
Rušenje postojećih barijera i izrada adekvatnih pristupa osobama u kolicima								■	■	■	■	■

8. Nosioci aktivnosti

Invalidi i socijalni radnik u centru za socijalni rad zadužen za ova lica.

Otvaranje dnevnog centra za osobe treće životne dobi (BiH)

1. Ciljna grupa

Sve osobe srednje životne dobi u Novom Gradu i prigradskim mjestima.

2. Problem

Na području Opštine Novi Grad ne postoje nikakvi osmišljeni programi za osobe treće životne dobi, stoga je ova populacija uglavnom vezana za kuću. Njihov društveni život sveden je na minimum, a njihov aktivizam vezan samo za jednolične kućne poslove. Skromna primanja onemogućavaju ovoj populaciju da organizuju izlaske, druženja, izlete, putovanja i sl.

3. Opšti cilj

Poboljšati kvalitet života osobama treće životne dobi u Novom Gradu i prigradskim mjestima kroz otvaranje dnevnog centra.

Specifični ciljevi:

- Zagovarati značaj zaštite mentalnog zdravlja za osobe treće životne dobi,
- Organizirati otvoreni klub za osobe treće životne dobi,
- Promovisanje zdravog i aktivnog života,
- Prevenirati pojavu mentalnih oboljenja osoba ove životne dobi organiziranim aktivnostima,
- Organizirati jedan obrok.

4. Rezultati

- Snimljene potrebe i interesi osoba trećeg životnog doba,
- Organizovana kampanja o problemima osoba treće životne dobi u Novom Gradu,
- Otvoren Dnevni centar za osobe treće životne dobi,
- Organizovane edukativne, kreativne, sportske i društvene aktivnosti za osobe treće životne dobi,
- Za 50 najugroženijih članova osiguran jedan obrok dnevno.

5. Aktivnosti

- Organizovati grupe volontera u saradnji sa srednjim školama koje će obići osobe i snimiti njihov broj, njihove potrebe i interese, kao i motivaciju za uključivanje u rad Dnevnog centra,
- Organizovati kampanju u saradnji s lokalnim medijima i nevladinim organizacijama u gradu. Koristeći dobijene podatke za potrebe kampanje štampati letke i postere. Posebnu aktivnost usmjeriti na poslanike skupštine Opštine. U kampanju uključiti i ljekare iz Doma zdravlja,
- Otvoriti i opremiti Dnevni centar u prostoru koji je dobijen od Opštine uz uključivanje i budućih korisnika,

- Organizovati edukativne, kreativne, sportske i društvene aktivnosti u skladu s potrebama i interesima korisnika,
- Za 50 članova koji su socijalno najugroženiji organizovati jedan topli obrok koji se priprema u kuhinji Centra, a pripremaju ga volonteri članovi Dnevnog centra.

6. Resursi

Materijalni: prostor koji će osigurati Opština. Jedan dio opreme se može iskoristiti od ustanova koje su prestale s radom.

Ljudski resursi: volonteri iz redova zdravstvenih radnika, pedagoga, psihologa, volonteri iz redova osoba treće životne dobi.

7. Rokovi

Projekat će trajati 12 mjeseci.

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Snimanje potreba	■	■										
Kampanja	■	■										
Otvaranje Dnevnog centra			■	■								
Aktivnosti u centru					■	■	■	■	■	■	■	■
Topli obrok					■	■	■	■	■	■	■	■

8. Nosioци aktivnosti

Centar za socijalni rad u partnerstvu s opštinom i Domom zdravlja.

Tim: socijalni radnik, specijalist opšte prakse, psiholog.

Projekt: 3D – Dubičko dnevno druženje (HR)

1. Ciljana skupina

Osobe treće životne dobi na teritoriju općine Hrvatska Dubica.

2. Problem

Demografske promjene u Republici Hrvatskoj zbivale su se pod snažnim utjecajem destabilizirajućih (vanjskih) čimbenika kao što su agresija i rat s velikim materijalnim razaranjima, ljudskim žrtvama i socijalnim poremećajima, ali i poratnim i tranzicijskim poteškoćama u svim sferama gospodarskog i društvenog života. To sve pogoršalo je ionako nepovoljnu demografsku situaciju ruralnih područja koja su tijekom prethodnih trideset i više godina bila izložena snažnom egzodusu pretežno mlađe i vitalnije populacije i procesima depopulacije.

Osobe starije dobi predstavljaju specifičnu, osjetljivu i ranjivu skupinu, a njihov se udio progresivno povećava. Zahvaljujući porastu općeg životnog standarda, unapređenju zdravstvene zaštite te smanjenom prirodnom priraštaju, došlo je do produženja životnog vijeka i sve većeg udjela starijih od 65 godina u cjelokupnoj populaciji.

U devet županija (42,9%) omjer starijih osoba u ukupnom stanovništvu je veći od nacionalnog prosjeka, a deset županija (47,6%) njihov je omjer oko prosjeka i samo je u dvije županije (Grad Zagreb i Međimurje) njihov udio niži. Puno veći udio stanovništva od 65 i starijeg u ukupnom stanovništvu živi u značajno ruralnim i pretežito ruralnim regijama (npr. Sisačko–moslavačkoj, Karlovačkoj, Ličko–senjskoj i Šibensko–kninskoj) u usporedbi s uglavnom urbanim područjima.

Kombinacija opadanja nataliteta i selektivne migracije prema vani znači da stanovništvo stari. To je posebno slučaj u ruralnim područjima. U zemljama u kojima je došlo do raspada političkih i socijalnih sistema, uključujući i Hrvatsku, starije osobe našle su se u iznimno teškim životnim situacijama s upitnom materijalnom i medicinskom sigurnosti.

Hrvatska Dubica doživjela je snažnu depopulaciju, a povratak raseljenih osoba dijelom je to ublažilo. No, činjenica da među povratnicima dominiraju stariji i da gotovo polovicu njih čine umirovljenici, sugerira da će u narednih desetak godina ta područja biti doslovno prazna, ako se nešto značajno ne promijeni.

3. Opći cilj

Poboljšanje kvalitete života osoba starije životne dobi.

Specifični ciljevi:

- Poboljšanje kvalitete zdravstvenih navika osoba treće životne dobi u Hrvatskoj Dubici,
- Poboljšanje socijalnih vještina i kreativnih potencijala osoba treće životne dobi u Hrvatskoj Dubici,
- Poboljšanje međugeneracijske solidarnosti između osoba treće životne dobi i stanovništva mlađih uzrasta.

4. Aktivnosti

- Anketa o životnim stilovima i kvaliteti provođenja slobodnog vremena osoba treće životne dobi,
- Održavanje 5 predavanja o zdravim životnim stilovima osoba starije životne dobi,
- Organiziranje 10 kreativnih radionica,
- Organiziranje izložbe radova nastalih u radionicama,
- Organiziranje 2 sporska susreta na izletima,
- Evaluacija.

5. Rezultati

- Provedena anketa o životnim stilovima i kvaliteti provođenja slobodnog vremena među osobama treće životne dobi u Hrvatskoj Dubici,
- Najmanje 30 osoba treće životne dobi i članova njihovih obitelji informirano i educirano o mogućnostima kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena, zdravijim životnim stilovima i prevenciji zdravstvenih problema,
- Najmanje 15 osoba starije životne dobi uključeno u kreativne radionice,
- Organizirana prodajna izložba radova nastalih u kreativnim radionicama,
- 20 osoba starije životne dobi uključeno u sportske aktivnosti primjerene njihovoj dobi na 2 izleta,
- Najmanje 30 osoba treće životne dobi koristi prostor za svakodnevno druženje.

6. Resursi

Ljudski resursi: koordinator, voditelj radionica (trener), voditelj kreativnih radionica, liječnik, voditelj sportskih aktivnosti, vozač.

Prostor: sportski poligon, prostor za kreativne radionice, prostor za predavanja

Materijal: sportski rekviziti, autobus za izlete, materijal za radionice, šah, materijal za ručne radove, biblioteka, tlakomjer, projektor, kompjuter...

7. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Anketa	■											
Predavanja		■										
Kreativne radionice			■		■		■		■			
Izložba radova nastalih u radionicama		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Sportski susreti na izletima						■			■		■	
Evaluacija												■

Istraživanje potreba osoba treće životne dobi (HR)

1. Ciljana skupina

Osobe iznad 65 godina u općinama Hr. Kostajnica, Dvor, Dubica, Majur i Donji Kukuruzari.

2. Problem

Nedostatak kvalitetnih i pouzdanih informacija o potrebama osoba treće životne dobi na području općina Hrvatska Kostajnica, Dvor, Dubica, Majur i Donji Kukuruzari. Demografski trendovi već godinama pokazuju starenje stanovništva, kao posljedicu rasta očekivane životne dobi i pada nataliteta. Hrvatska, prema procjenama DZS-a, već sada ima velik udio stanovništva starijeg od 65 godina - 17,2%.

Prognoze za idućih 50 godina također predviđaju porast starijeg stanovništva: prema srednjoj varijanti projekcije, već za deset godina svaki peti stanovnik Hrvatske bit će stariji od 65 godina, a 2016. čak 29,4% stanovništva bit će starije od 65 godina. Jedinstvena baza podataka o uvjetima života i potrebama osoba treće životne dobi u Sisačko-Moslavačkoj županiji nije izrađena, ali podaci od centara za socijalnu skrb, Crvenog križa, nevladinih i međunarodnih organizacija govore o velikim problemima s kojima se ti ljudi bore: prostorna dislociranost, izolacija, siromaštvo, nedostatak podrške i pomoći u obavljanju svakodnevnih poslova i sl.

Projekt treba dati precizniju sliku o stvarnom stanju na terenu i ponuditi osnovu za planiranje projekata namijenjenim podizanju kvalitete života osoba treće životne dobi na području provedbe.

3. Opći cilj

Unapređenje kvalitete života osoba treće životne dobi.

Specifični ciljevi:

- Formiranje jedinstvene baze podataka o osobama treće životne dobi i snimanje stanja njihovih potreba,
- Podizanje nivoa svijesti u lokalnoj sredini o potrebama i problemima osoba treće životne dobi na području provedbe projekta.

4. Rezultati

- Formirana baza podataka o osobama 65+ na području općina Hrvatska Kostajnica, Dvor, Dubica, Majur i Donji Kukuruzari,
- Najmanje 30 zaposlenika iz institucija koje vode brigu o osobama treće životne dobi informirano o rezultatima istraživanja i potrebama osoba treće životne dobi,
- Građani općina Hrvatska Kostajnica, Dvor, Dubica, Majur i Donji Kukuruzari informirani o istraživanju potreba osoba treće životne dobi.

5. Aktivnosti

- Pripremne aktivnosti,
- Izrada upitnika za istraživanje potreba,
- Seminar za obuku osoba koje će provesti istraživanje,
- Provođenje istraživanja – rad na terenu,
- Obrada upitnika,
- Prezentacija rezultata programa predstavnicima odgovornih institucija,
- Medijska kampanja o potrebama osoba treće životne dobi,
- Evaluacija projekta.

6. Resursi

- Prostor za sastanke, medijator,
- Prostor, kompjutor, materijal za izradu upitnika,
- Prostor, trener,
- Automobil, mobilni tim, upitnici,
- Osoba za obradu podataka, prostor, kompjutor,
- Koordinator, prostor, projektor,
- Predstavnici medija,
- Koordinator.

7. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Pripremne aktivnost						
Izrada upitnika za istraživanje potreba						
Seminar za obuku osoba koje će provesti istraživanje						

Provođenje istraživanja – rad na terenu							
Obrada upitnika							
Prezentacija rezultata predstavnicima odgovornih institucija							
Medijska kampanja o potrebama osoba treće životne dobi							
Evaluacija projekta							

8. Nositelji

Centar za socijalnu skrb.

Razvoj udomiteljstva/hraniteljstva za stare i nemoćne u Dvoru i Novom Gradu (HR)

1. Problem

Nerazvijena mreža pružatelja usluga smještaja za starije i nemoćne osobe na području općine Dvor/Novi Grad.

2. Opći cilj

Razvijanje mreže udomitelja/hranitelja za starije nemoćne osobe na području općine Dvor/Novi grad.

Specifični ciljevi:

- Podići razinu informiranosti i senzibilizirati lokalno stanovništvo za udomiteljstvo/hraniteljstvo,
- Povećati broj udomiteljskih/hraniteljskih obitelji u Dvoru i Novom Gradu.

3. Očekivani rezultati

- Provedena informativna kampanja o udomiteljstvu/hraniteljstvu u lokalnim zajednicama koja cilja 500 stanovnika s obje strane granice,
- 50 obitelji informirano i motivirano za udomiteljstvo/hraniteljstvo starih i nemoćnih osoba,
- Povećan broj udomiteljskih/hraniteljskih obitelji za 10 u periodu od godinu dana.

4. Aktivnosti

- Izrada i distribucija informativnih postera i letaka o udomiteljstvu/hraniteljstvu: letci će se dijeliti preko Centara za socijalnu skrb/rad, domova zdravlja, jedinica lokalne samouprave, lokalnih organizacija civilnog društva,
- Organiziranje najmanje 4 radijske emisije na temu udomiteljstva/hraniteljstva na lokalnim radijima sa obje strane granice: gostovanja stručnjaka i udomitelja/hranitelja koji se tim poslom već bave,
- Objavljena 4 novinska članka o udomiteljstvu/hraniteljstvu u lokalnim novinama,
- Organizirane 2 javne tribine, jedna u Dvoru jedna u Novom Gradu, za 50 sudionika o udomiteljstvu/hraniteljstvu na kojima će gostovati udomitelji/hranitelji, udruge udomitelja/hranitelja i predstavnici Centara za socijalnu skrb/rad,
- Održavanje individualnih sastanaka sa zainteresiranim potencijalnim udomiteljima/hraniteljima (najmanje 25 sastanaka),

- Organiziranje studijskih posjeta udomiteljskim/hraniteljskim obiteljima koje se ovim poslom bave duže razdoblje (najmanje 15 potencijalnih udomitelja/hranitelja),
- Savjetodavno/konzultativne radionice za zainteresirane potencijalne udomitelja/hranitelje,
- Pružanje tehničke pomoći u procesu podnošenja zahtjeva za udomitelje/hranitelje.

5. Resursi

Ljudski resursi: 2 koordinatora – po jedan u svakom Centru za socijalnu skrb/rad.

Materijalni resursi: sredstva za izradu, dizajn i printanje letaka i postera; zakup prostora za održavanje javnih tribina, osvježenje; putni troškovi za goste na javnim tribinama i studijske posjete udomiteljima/hraniteljima; zakup medijskog prostora (radio emisije i promotivni članci u novinama).

6. Rokovi

Aktivnosti/mjeseci	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Izrada i distribucija postera i letaka	■	■	■	■								
Organiziranje radijskih emisija		■	■	■	■	■						
Pisanje i objavljivanje 4 novinska članka		■	■	■	■	■						
Organiziranje 2 javne tribine						■	■					
Individualni sastanci s potencijalnim udomiteljima							■	■	■	■		
Organiziranje studijskih posjeta									■	■	■	■
Radionice sa zainteresiranim udomiteljima											■	■
Pružanje tehničke pomoći											■	■

7. Nositelji aktivnosti

Centiri za socijalni rad/socijalnu skrb.

